Ф. Б. ТашГУ читального зала

ОКТЯБРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

14 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 125 (3607).

27 ИЮНЬ
СЕШАНБА
1967 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

Бундан ярим аср муқаддам бизнинг Ватанимиз ижтимоий тараққиётнинг социалистик йўлига қадам қўйди. Октябрь революцияси инсониятнинг эксплуататорлик тузумидан қутилиши учун, илмий коммунизм ғояларининг турмушда амалга ошиши учун асос солди, жаҳон тарихининг шундан кейинги бутун жараёнига ғоят чуқур таъсир кўрсатди. Октябрь революцияси жаҳоннинг революцион асосда батамом янгиланиши даврини — капитализмдан социализмга ўтиш даврини бошлаб берди.

(КПСС Марказий Комитетининг тезисларидан).

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ ШОНЛИ ЙЎЛИ

Она-Ватанимиз меҳнаткашлари, қардош социалистик мамлакатлар халқлари, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракати, бутун илғор инсоният асримизнинг улкан байрами — Улуғ Октябрнинг 50 йиллик тўйи арафасида турибди. Жаҳонни революцион асосда батамом янгиланиши даврини — капитализмдан социализмга ўтиш даврини бошлаб берган Улуғ Октябрнинг яримасрлик юбилейи планетамизда жуда кенг миқёсларда нишонланади.

Қаҳрамон совет халқи бу жаҳоншумул-тарихий байрамга ижодий кучлари барқ уриб яшнаган, порлоқ коммунистик келажакка чуқур ишонч билан тўлган, ленинчи партиямиз атрофига тағин ҳам мустаҳкам жипслашган ҳолда келмоқда. КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларининг халқимиз томонидан қизғин маъқулланиши жамиятимиз бузилмас маънавий-сиёсий бирлигининг янги ёрқин намойиши бўлди.

Куни кеча КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги» Тезислари совет матбуотида эълон қилинди. Партия Марказий Комитетининг июнь Пленуми маъқуллаган бу жуда муҳим ҳужжатни совет кишилари она-Ватанимиз учун, доҳимиз ва раҳнамомиз ленинчи Коммунистик партиямиз учун беҳисоя чуқур фахрланиш ҳис-туйғулари билан қарши олдилар. Тезисларда Октябрь ғалабасидан кейин совет халқи босиб ўтган қаҳрамонона йўлга якун ясалган, Ленин партиясининг янги жамият қурилишига раҳбарлик қилиб орттирган улкан бой тажрибаси умумлаштирилган, ривожланишимизнинг ҳозирги босқичи вазифалари белгилаб берилган.

«Ўтган ўн йиллар мобайнида, — дейилади Марказий Комитетнинг Тезисларида, — Октябрь революцияси иши ҳар томонлама тарихий синовдан ўтди, ўзининг енгилмас кучини, марксизм-ленинизм ғояларининг мамлакатимиз учун ҳам, планетадаги барча халқлар учун ҳам ўзгармас аҳамиятини кўрсатиб берди. Октябрь революцияси иши социализм ғалабасида ва СССРда коммунистик қурилишнинг ютуқларида, жаҳон социализм системасининг ривожланишида, ишчилар ҳаракатининг қудратли кўламида, миллий озодлик курашининг ютуқларида яшамоқда ва тантана қилмоқда».

Тезисларнинг ҳар бир сатрида дунёни титратган 1917 йил октябрь кунлари, ҳарбий интервенция ва граждан уруши йиллари, вайрон бўлан хўжаликни тиклаш машаққатлари, мамлакатни индустрлаштириш ва коллективлаштириш, маданий революция, социализмнинг ғалабаси таъминланган дамлар, Улуғ Ватан урушида кўрсатилган матонат ва жасорат, урушдан кейинги йилларда фашизм келтирган зарар ва вайронгарчиликни тугатиб, коммунизм қуришга киришилган давр мужассамлангандир. Бу назарий-сиёсий ҳужжатнинг ҳар бир банди буюк ленинчи партиямиз ақл-заковатидан, совет халқи ярим асрдан бери жаҳонга намуна қилиб кўрсатиб келаётган қаҳрамонона ишлардан ҳикоя қилади.

Ленин партияси 1917 йилда тарихий ташаббуснинг, синфий кучлар нисбатини ва моментнинг конкрет хусусиятларини тўғри ҳисобга олишнинг буюк намунасини кўрсатди. Партиямиз Улуғ Октябрь ғалабасидан кейинги бутун фаолиятда ҳам марксизм-ленинизм улуғ таълимотига амал қилиб келмоқда.

Коммунистик партия илғор марксистик таълимотга амал қилиб, жамият ишларида ишчиларнинг етакчи, гегемонлик ролини таъминлади, ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқини мустаҳкамлади, бутун жамиятимиз ғоявий-сиёсий бирлигини барқарор қилди. Ленинча миллий сиёсатнинг тантана қилиши, Ватанимиз халқларининг социалистик биродарлиги Улуғ Октябрь идеялари тарихий ғалабаларидан — биридир. Коммунизм қурилиши авж олдирилган ҳозирги даврда барча миллатлар ва элатларнинг янада мустаҳкамроқ яқинлашуви ва ҳамкорлик қилишлари учун барча шарт-шароитлар яратилгандир.

Социализм қонуниятли равишда ўсиб, коммунистик жамиятга ўтади. Партия ўз Программасида, XXIII съезд қарорларида, Марказий Комитетнинг октябрь (1964) ва кейинги Пленумларида СССРда коммунизм қуришнинг асосий йўналишлари ва вазифаларини, уларни амалга оширишнинг конкрет йўлларини белгилаб берди.

Тезисларда Улуғ Октябрнинг халқаро аҳамияти чуқур очиб берилган. Октябрь революцияси бутун дунёда капитализмдан социализмга революцион йўл билан ўтишни бошлаб берди. Жаҳон социалистик системасининг ташкил топиши Октябрь ғалабасидан кейинги энг йирик тарихий воқеа бўлди. Ҳозирда инсоният тарихий тараққиётининг асосий мазмунини, асосий йўналиши ва асосий хусусиятларини жаҳон социалистик системаси, империализмга қарши, жамиятни социалистик асосда қайта қуриш учун курашаётган кучлар белгилаб бермоқда. Бу жаҳон тараққиётида Октябрь революцияси бошлаб берган асосий тенденциядир.

Ўзининг интернационал бурчига содиқ бўлган КПСС, совет халқи социалистик давлатлар, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати бирлигини марксизм-ленинизм принциплари асосида тағин ҳам мустаҳкамлаш учун, ҳозирги замоннинг барча революцион кучлари билан бирга империализмга қарши, тинчлик, демократик ва социализм, миллий мустақиллик, халқлар хавфсизлиги ва озодлиги учун курашни кенгайтириш учун барча чораларни кўрмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Тезислари катта илҳомлантирувчи ва сафарбар кучга эга бўлган сиёсий ҳужжатдир. У совет кишиларини янги қаҳрамонлик ишларига илҳомлантиради, улуғ ишимизга бўлган ишончни тағин ҳам мустаҳкамлайди; халқни партия идеалларига чексиз садоқат, совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида, буржуа идеологиясига нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялашга ёрдам беради. Шунинг учун ҳам областимизнинг партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари Тезисларнинг чуқур мазмунини ҳар бир меҳнаткаш онгига сингдиришлари керак. Бунда ёзма ва оғзаки пропаганданинг барча воситаларидан, турли оммавий формалардан кенг фойдаланиш лозим.

Совет кишилари коммунизм моддий-техника базасини яратиш планларини амалга ошириб, ўзларининг юксак интернационал бурчларини бажармоқдалар. Коммунизм қуриш йўлида қилинаётган ижодий меҳнат тинчлик, демократия ва социализмнинг бақувват таянчи Ватанимизнинг сиёсий, иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамламоқда. Бутун совет халқи қатори Улуғ Октябрь 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашаётган областимиз меҳнаткашлари асосий эътиборини беш йиллик план топшириқларини бажаришга, иқтисодий реформани амалга оширишга, меҳнат унумдорлиги, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг самарадорлигини оширишга, фан ва маданиятни ривожлантиришга қаратмоқдалар.

Октябрь идеялари, коммунизм идеялари давримизнинг етакчи идеяларидир, ҳозирги замон тарихининг буюк ижодкор кучидир. Ана шу идеялар билан қуролланган халқимиз коммунистик партия раҳбарлигида янги жамият қуриш йўлидан комил ишонч билан олға бормоқда.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги муносабати билан эълон қилинган КПСС Марказий Комитетининг Тезислари жойларда қизғин кутиб олинди. Суратда: Ленин номидаги Тошкент Давлат университети студентлари бу ҳужжат билан қизиқиб танишмоқдалар.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

АВТОМАТЛАШТИРИШ ЙЎЛИ ТУТИЛМОҚДА

Тошкент инструментал заводининг термик цехида ажойиб янгилик пайдо бўлди. Бу ерда фреза ва метчиклар ишлаб чиқариш учун мўлжалланган автомат линия корхонада биринчи марта жорий қилинди. Бу асбоблар мамлакатдаги кўпгина саноат корхоналари учун тайёрланади. Янги установка меҳнат унумдорлигини бир ярим икки баравар ошириш ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилаш имконини беради.

Ана шу линия учун асбоб-ускуна шу ернинг ўзида, заводда экспериментал цехининг ходимлари томонидан тайёрланди. Шу ходимларнинг ўзлари установкани монтаж қилдилар ва созладилар. Ҳозир корхона мутахассислари яна бир линияни ишга туширишга тайёрламоқдалар. Бу линияда ўйиб қирқадиган асбоб термик ишловдан ўтади. Заводда асбоблар тайёрлайдиган комплекс автомат линия барпо этиш ҳам кўзда тутилади.

Экспериментал цехининг новаторлари ва корхона рационализаторлари ишлаб чиқаришни модернизация қилишда кўпгина ижодий ташаббус ва ихтирочилик фаолиятини кўрсатмоқдалар. Улар станоклар учун 20 дан кўпроқ автомат ва ярим автомат мосламалар яратдилар, бир қанча қимматли таклифларни жорий қилдилар. Бу таклифлар корхонага ҳар йили неча ўн минг сўмлаб маблағни тежаб қолиш имконини бермоқда. (ЎзТАГ).

95 ПРОЦЕНТ ПАХТА МАШИНАДА ТЕРИЛАДИ

ИЛҒОР ТАЖРИБА АМАЛДА

Бизнинг деҳқонларимиз пахтакорлик шарафини улуғлаб келаяптилар. Ерларимиз бир вақтлар ташландиқ ерлар эди. Кўтариладиган ҳосил гектар бошига 20—25 центнердан ошмасди. Бу ҳосил бизни сира-сира қаноатлантирмас эди. Хўш, бошқа пешқадам деҳқонлар сингари 40—45 центнердан пахта олиш учун нима қилиш керак? Олдимизда ана шу савол кўндаланг бўлиб турарди. Шундан кейин асосий диққат-эътиборимизни деҳқончилик маданиятини оширишга қарата бошладик.

Ерларни яхшилаб текислаганимиз, мелиоратив ҳолатини яхшилаганимиз, бегона ўт илдизларини баҳор кезларида битта қўймай териб ташлаганимиз, ўғитга тўйдирганлигимиз, мавжуд машиналаримиздан унумли фойдаланганлигимиз ва бошқа шунга ўхшаш чора-тадбирларимиз пахта ҳосилдорлигини атиги бир-икки йил ичида кескин ошириб юбориш имконини берди. 1964 йилда ҳар гектар ердан 25 центнердан ҳосил кўтарган бўлсак, 1965 йилда ҳосилдорлик 34 центнерга етди.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми ва партиямиз тарихий XXIII съезди қарорларидан, беш йиллик Директиваларидан бениҳоя руҳланган деҳқонларимиз ишга тағин ҳам қаттиқроқ киришиб кетишди. Натижада беш йилликнинг тўнғич йили бўлган 1966 йилда гектар бошига 43,5 центнердан «оқ олтин» кўтаришга муваффақ бўлдик. Хўжалик ҳисоби асосида, нарядсиз усулда комплекс механизацияга таяниб ишлаётганлигимиз бизни юксак марралар сари етакламоқда. Илгарилари машина билан пахтамизнинг жуда кам қисмини териб олардик. Кейинги 2—3 йил ичида машина теримининг кўламини ҳам жуда кенгайтириб юбордик. Мана масалан, бултурги йилни оладиган бўлсак, етиштирган ялпи ҳосилимизнинг 88 проценти «зангори кема»лар билан терилди.

Звено системаси деҳқончилик маданиятини юксалтириш, комплекс механизацияни кенгроқ жорий этиш, ҳосилдорликни кўтаришдагина эмас, балки пахтакорларимизнинг моддий манфаатдорликларини оширишда ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлаяпти. Машиналарни кўнгилдагидек ишлатганлигимиз туфайли бутун сарф харажатлардан беш минг сўм тежаб қолдик. Бу ҳам таннархнинг арзонлашишига, ҳам даромадимизнинг кўпайишига олиб келди. Бултур звеномиз аъзоларининг ўртача ойлик даромадлари 170 сўмни ташкил этди. Менинг ўзим турмуш ўртоғим билан бирга йил давомида 8 минг 200 сўм даромад қилдим. Бу — партия ва ҳукуматимизнинг биз деҳқонлар тўғрисида қилаётган оталарча ғамхўрликлари натижасидир.

Бизга бахтиёр турмуш берган Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги юбилей қилинадиган бу йил звеномиз деҳқонлари барча совет кишилари қатори умумхалқ мусобақасига қўшилиб, ҳар қачонгидан ҳам фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Биз КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан чиқарган тезисларида совет деҳқонларининг ажойиб меҳнатлари, эришаётган оламшумул ғалабалари алоҳида кўрсатилган. Биз партиямизнинг Октябрь тезисларидан илҳомланиб мўл ҳосил учун курашни янада кучайтирамиз. Юбилей йилидаги маррамиз тағин ҳам юксак — гектар бошига пландаги 26 центнер ўрнига 45 центнердан «оқ олтин» кўтаришга, звенодаги 12 аъзонинг ҳар бири ҳисобига 150 центнердан пахта етиштиришга, ялпи ҳосилнинг 95 процентини машиналар билан териб олишга қатъий сўз берганмиз!

Кун сайин яшнаётган, сувдан, ўғитдан, ишловдан тўла баҳраманд бўлаётган, меҳримизга қонаётган ғўзалар текис гулламоқда. Бу — юбилей йили баракали хирмонининг илк нишонасидир. Звеномиз деҳқонлари шу тарихий йилда 45 центнерлик маррани албатта эгаллайдилар ва Совет ҳокимиятининг ярим асрлик тўйини катта тўёна билан кутиб оладилар.

Икромали СИДДИҚАЛИЕВ,
Бекобод районидаги Ленин номли колхознинг механизатор-звено бошлиғи.

ПАХТА ДАЛАЛАРИДА

ЯНГИЙЎЛ. Райондаги кўпгина хўжаликларнинг аъзолари юбилей вахтасида туриб ишлаб ғўза қатор ораларини меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Миришкор деҳқонлар ғўзаларни чуқур чопиқ қилиб, қондириб суғормоқдалар. Карл Маркс номли колхознинг комплекс механизациялашган звеноларида қатор ораларига уч марта сифатли ишлов бериб бўлинди. Йўлдош Қўзибоев бошлиқ ва бошқа участкалардаги илғор звенолардаги ғўзалар ёппасига гулга кирди.

«Ленинизм» колхозининг пахтакорлари ҳам кўчатларни меҳр билан парвариш қилишда бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. Қозоқбой Ризаев каби участкаларнинг ғўзалари беғубор ўсиб шона ва гулни кўпайтирмоқдалар.

Р. ХОЛДОРОВ,
Т. ТОШМУРОДОВ.

* * *

БЕКОБОД. Навоий номли колхознинг Ж. Норжигитов, Д. Тўраев, А. Йўлдошевлар бошлиқ звеноларда ғўзага ишлов бериш илғор агротехника қоидаларига асосан олиб борилаяпти. Шунинг учун ҳам ҳар туп кўчатда мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил тўпланаётир. Колхоз аъзолари 1600 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 22 центнердан хирмон кўтариш учун астойдил курашаптилар.

Б. АЗИЗОВ,
Х. ОТАҚУЛОВ.

Л. И. БРЕЖНЕВ КУБА РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЭЛЧИСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 26 июнда Куба республикасининг СССРдаги элчиси ўртоқ Карлос Оливарес Санчесни қабул қилди. Ўртоқ Л. И. Брежнев билан ўртоқ Карлос Оливарес Санчес ўртасида дўстона суҳбат бўлди.

Н. В. ПОДГОРНИЙ БАРДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Дўстона визит билан Бирлашган Араб Республикасига меҳмон бўлиб борган СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний 25 июнда Москвага қайтиб келди.

Н. В. Подгорний ватанига қайта туриб Югославия Социалистик Федератив Республикаси Президенти И. Броз Титонинг таклифига биноан Брионий оролида тўхтаб ўтди. Н. В. Подгорний билан Югославия Социалистик Федератив Республикасининг Президенти ўртасида самимий ва дўстона вазиятда суҳбат бўлди.

А. Н. КОСИГИННИНГ НЬЮ-ЙОРКДАГИ УЧРАШУВЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 24 июнда СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Жазоир ташқи ишлар министри Бутефликани, Туркия ташқи ишлар министри Чағлиянгилни, Тунисининг ташқи ишлар бўйича давлат секретари Ҳ. Бурғибани, Марокаш королининг шахсий вакили Балафрежни қабул қилди.

Суҳбатлар вақтида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг фавқулодда сессияси ишига тааллуқли масалалар устида фикрлашиб олинди.

БОЛГАРИЯЛИК МЕҲМОНЛАР ТОШКЕНТДА

Якшанба куни қардош Болгариянинг мусобақадош Хасково округидан келган азиз меҳмонлар Тошкент ГРЭСини бориб кўрдилар. Меҳмонларни корхона директори ўртоқ Н. Абдураҳмонов станциянинг фаолияти билан, унинг энергетика системамизда тутган катта роли билан таништирди. Бу ерда олинаётган арзон ёнилғи, юксак механизация процесслари меҳмонларни қизиқтирди. Болгариялик дўстлар беш кунлик иш ҳафтасига ўтган ГРЭС коллективининг иш тажрибасини ўз юртларида қўлланажаклари ҳақида айтдилар. Меҳмонларга эсдалик альбоми топширилди.

Сўнгра болгариялик дўстлар Орджоникидзе районидаги Ленин номли колхоз теплица хўжалиги билан танишдилар. Маълумки, бу ерда қурилаётган теплицалар қардош болгар сабзавотчилари тажрибаси асосида бунёдга келмоқда. Колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Туроб Нормуҳамедов меҳмонларни хўжалик ютуқлари билан таништирди. Колхознинг оромбахш боғида дўстона суҳбат бўлди. Хасково округи делегацияси аъзоларига колхозчиларнинг эсдалик совғалари топширилди.

Тушдан сўнг меҳмонлар Тошкент денгизини бориб кўрдилар.

Болгариялик меҳмонлар областимиз саноати билан танишишда давом этмоқдалар.

Суратда: Тошкент шаҳрининг бош архитектори ўртоқ Якушев (чапда) болгариялик меҳмонларни пойтахтимиз макети билан таништирмоқда.

А. Абалян фотоси.

Социализм — юз миллионлаб кишиларнинг бугунги куни ва бутун башариятнинг эртаги кунидир.

(КПСС Марказий Комитетининг тезисларидан).

ЛЕНИН ПАРТИЯСИ—СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯ ПАРТИЯСИ

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

Ҳар бир кун бизни жаҳон тарихида янги давр, капитализмнинг ҳалокати ва коммунизмнинг қарор топиши даврини бошлаб берган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига яқинлаштирмоқда. Помешчиклар ва капиталистлар ҳокимиятини ағдарган ҳамда Ер шарининг олтидан бир қисмида меҳнаткашлар ҳокимиятини барқарор қилган мамлакатимиз ишчи ва деҳқонларининг қаҳрамонона жасоратининг аҳамияти борган сари тўлароқ намоён бўлаётир.

Утган ярим аср мобайнида ижтимоий ҳаёт марксизм-ленинизм ғояларининг тантанаси, социалистик революция назариясининг амалга ошиши белгиси остида ривожланди. СССРда социалистик жамият қурилиши, жаҳон социализм системасининг ташкил топиши, халқаро коммунизм ва ишчилар ҳаракатининг кенг қулоч ёйиши, империализм мустамлака системасининг емирилиши — Улуғ Октябрь идеялари ғолибона юришининг асосий якунлари ана шулардан иборат.

Бутун дунё прогрессив кишилари Совет ҳокимиятининг шонли 50 йиллигини нишонлар эканлар, тарихда биринчи бўлиб социализм сари йўл очган, кўпсонли душманларга қарши қаҳрамонона курашиб, революция ғалабаларини сақлаб қолган халққа ўз ҳурмат ва муҳаббатларини изҳор қиладилар.

Совет кишиларининг буюк жасоратларини В. И. Ленин тузган Коммунистик партия раҳбарлигисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Партиямиз куч-қудратининг манбаи марксизм-ленинизмга содиқлигида ва революцион назарияни ижодий ривожлантириш ва турмушга татбиқ этишга қодирлигидадир. Шунинг учун ҳам совет халқи чуқур миннатдорлик билан қизғин меҳр-муҳаббатини ўзининг жонажон Коммунистик партиясига, унинг ташкилотчиси В. И. Лениннинг ёрқин хотирасига йўллайди, партиянинг коммунизм қуриш программасини амалга ошириш ва Улуғ Октябрь ғалабаларини сақлаш ва кўпайтириш учун сабот билан курашишга қатъий қарор берганлигини изҳор қилади.

* * *

Россияда социалистик революция ғалабаси ижтимоий тараққиёт объектив қонунлари ҳаракати ва улардан Коммунистик партиянинг билимдонлик билан фойдаланиши натижасидир. Революцияда объектив ва субъектив факторлар масаласи қадимдан кескин ғоявий-сиёсий курашнинг муҳим предмети бўлиб келди. Ленинчилар тарихда ўзибўларчилик элементи аҳамиятини абсолютлаштирган ва ижтимоий ривожланишда субъектив факторнинг ролини йўққа чиқарган «экономистлар», меньшевиклар ва II Интернационал оппортунистларининг шиддатли ҳужумларини енгиб, марксизмга зид назарияларни фош қилиб келдилар.

В. И. Ленин стихиялилик ва капитализмнинг автоматик тарзда мағлуб бўлиши назарияларининг оппортунистик моҳиятини илдизигача очиб ташлади ва бундай назариялар пролетариатни қуролсизлантиришга ва капиталистик тартибларни абадийлаштиришда буржуазияга ёрдам беришга қаратилганлигини кўрсатиб берди. КПСС ва Октябрь революцияси тарихини сохталаштираётган ҳозирги замон буржуа апологетлари ҳам марксча-ленинча таълимотни оппортунистларча бузишда Ленин фош этган ўша мақсадларни кўзда тутмоқдалар. Улар марксизм билан ленинизм ўртасида зиддият топишга, В. И. Ленин революцияда бутун орзу-умидни большевиклар тузган қуролли кучларга боғлаган деб, уни гўё марксизмдан чекинишда айблашга беҳуда уринмоқдалар.

Ҳақиқатда эса большевикларнинг Октябрдаги ғалабаси даставвал революция ғалабаси учун зарур бўлган объектив шароитларга ҳушёр равишда, илмий жиҳатдан асосланган баҳо бериш ва улардан фойдаланиш билан, пролетариатнинг озодлик курашида партиянинг раҳбар сифатидаги ролини аниқ белгилаш билан изоҳланади.

В. И. Ленин социалистик революция назариясини яратди, капиталистлар ва помешчиклар ҳокимиятининг йиқитилиши ҳамда Россияда Советлар формасидаги пролетариат диктатурасининг ўрнатилиши муқаррар эканлигини исботлади. В. И. Ленин ўзининг «Йироқдан мактублар», «Қўшҳокимиятчилик ҳақида», «Ушбу революцияда пролетариатнинг вазифалари», «Хавф солаётган ҳалокат ва унга қарши қандай курашиш керак», «Большевиклар ҳокимиятни олишлари керак», «Кризис етилди» ва бошқа асарларида Февраль буржуа демократик революциясидан социалистик революцияга ўтиш зарурлигини ҳар томонлама асослаб берди. Социалистик революция қилиш объектив зарурат эканлиги ҳақидаги ленинча қоидалар партиянинг VII (Апрель) конференцияси ва РСДРП(б)нинг VI съезди қарорларида ўз ифодасини топди.

Партия тарихий вазиятни чуқур илмий таҳлил қилди, буржуазия Вақтли ҳукумат тимсолида революциянинг: урушни дарҳол тўхтатиш ва демократик сулҳ тузиш, очларга нон бериш ва меҳнаткашлар учун тўла озодликни таъминлаш каби туб масалаларини ҳал этишга тамоман қобил эмаслигини меҳнаткашлар оммаси олдида фош этди. Вақтли ҳукумат шунинг учун ҳам урушни тўхтата олмас эдики, чунки унинг ўзи бошқа халқларни талашдан манфаатдор бўлган империалистик ҳукумат эди. У очларни боқа олмасди, чунки нон ҳукумат ҳимоя қилаётган эксплуататорларнинг қўлида эди. Буржуа ҳукумати халққа озодлик беришдан қўрқарди, негаки унинг ўзи халққа қарши ҳукумат эди.

Подшо ҳукумати, ундан кейин эса Вақтли ҳукумат ўзларининг халққа қарши сиёсатлари билан Россияни иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий ҳалокат ёқасига келтириб қўйдилар. Мамлакатни вайроналик ва чет эл империалистларига қул бўлишдан сақлаб қолиш учун қатъий революцион тадбирларни амалга ошириш зарур эди. Ҳозирги замон жамиятининг энг илғор ва революцион синфи — фақат ишчилар синфигина бунга қодир эди.

Фақат ишчилар синфи ҳокимиятни ўз қўлига олиб, банклар ва синдикатларни дарҳол национализация қилиш, кўп миллионлик деҳқонлар оммасининг ер ва озодлик ҳақидаги асрий орзуларини амалга ошириш, мамлакатда меҳнаткашларнинг чинакам демократиясини ўрнатиш ва социализм учун йўл очишнинг уддасидан чиқа оларди. Фақат ишчилар синфи меҳнаткаш деҳқонлар билан биргаликда мамлакатни империалистик урушдан халос қилишга қодир эди.

Капиталист ва помешчиклар бошлаган талончилик уруши ўзининг бутун вайронгарчилик оқибатлари ва азоб-уқубатлари билан меҳнаткашлар устига, даставвал ишчилар синфи ва камбағал деҳқонларга оғир юк бўлиб тушганди. «Уруш шу қадар каттакон кризисни майдонга келтирди, — деб ёзган В. И. Ленин, — халқнинг моддий ва маънавий кучини шу даражада ишга солди ва ҳозирги замоннинг бутун ижтимоий ташкилотларига шундай зарба бердики, инсоният икки йўлдан бирини танлаб олиши керак бўлиб қолди: ё ҳалок бўлиши ёки ишлаб чиқаришнинг янада юқори усулига жуда тез вақт ичида ва энг асосли равишда ўтиш учун ўз тақдирини энг революцион синф қўлига топшириши керак бўлиб қолди» (Асарлар, 25-том, 400-бет).

Революция ғалабаси учун революцион ситуация зарурдир. Бунда ҳукмрон синфлар учун бошқарувчи тўда сиёсати инқирози натижасида ўз ҳукмронлигини ўзгармаган ҳолда сақлаб туриш мумкин бўлмай қолганлиги рўй-рост намоён бўлади. Бутун ижтимоий ташкилот дарз кетиб, эзилган синфларнинг норозилиги ва ғазаб-нафрати кучаяди. Меҳнаткашлар муҳтожлиги ва қашшоқлигининг одатдагидан ташқари кучайиши, уларнинг эскича яшашни хоҳламасликлари, мустақил революцион ҳаракат учун кўтарилаётган меҳнаткашлар оммаси сиёсий активлигининг бирмунча ўсиши революцион ситуация учун характерли белгилардир.

1917 йилда Россияда худди шундай революцион ситуация вужудга келган эди. Ишчи ва деҳқонларнинг ўткир сиёсий чиқишлари ўз характерига кўра мисли кўрилмаган кенг кўлам касб этди. Армия ва флотда революцион ҳаракат кенг ёйилди. Вақтли ҳукумат инқирозга учради ва у чет эл қўшинлари ёрдамида революция аҳволини мушкуллаштириш мақсадида Петроградни топширишдек қабиҳ планларини тузди.

Демак Россиядаги социалистик революция ҳам ички, ҳам ташқи ривожланиш нуқтаи назаридан объектив зарурат бўлган эди. Бунда ички жараёнлар ҳал қилувчи роль ўйнади. Революция жамият бағрида етилади, у объектив равишда етилган кризислардан ўсиб чиқади. Агар объектив шарт-шароитлар пишиб етилмас экан, сунъий равишда революция қилиб бўлмайди. В. И. Ленин революция заказ билан, келишишга мувофиқ ҳар бир мамлакатда туғилиши мумкин, деб ўйловчи кишилар бор, деб ёзган эди. У бундай кишиларни ё ақлсиз, ёки игвогарлар деб атаган.

Ленин таълимоти бўйича революция объектив жараёнларга субъектив факторлар қўшилгандагина вужудга келиши ва ғалаба қилиши мумкин. Субъектив факторлар эса ҳатто кризис даврида ҳам агар уни «йиқитилмаса» ўзи ҳеч қачон йиқилмайдиган эски ҳукуматни синдириш учун етарли даражада кучли бўлган революцион синфнинг революцион ҳаракатларга қобил бўла олишидан иборатдир. Шу билан бирга Ленин бланкизмни, фитначилик тактикасини шафқатсиз танқид қилди, субъектив факторнинг ролига ортиқча баҳо бериб, қуролли қўзғолонни 1917 йил апрелидаёқ ўтказишни талаб қилган партиядаги сўл элементларни қаттиқ қоралади.

Қуролли воситаларни қўллаган пролетариат қўзғолони 1917 йил октябрида шунинг учун ғалабага эришдики, бунинг учун иқтисодий ва сиёсий шарт-шароитлар етилган эди, мамлакатда революцион кризис бошланган, меҳнаткашлар оммаси ишчилар синфи ва унинг сиёсий партияси раҳбарлигида революцион армияга уюшган эди. Буржуазия ва майда буржуазия партиялари сиёсати инқирозга учради. Меҳнаткашлар оммаси қатъий равишда социалистик революция йўлига ўтди.

Шундай қилиб, социалистик революция ғалабаси объектив ва субъектив факторларнинг механик тарзда мавжуд бўлишигагина эмас, балки ҳаракат қилишга қобил бўлиш, сиёсий раҳбарлик санъатини эгаллаб олишга ҳам боғлиқдир. Сиёсий раҳбарлик санъати эса муқаррар равишда салобатли назарий базани муқаррар талаб этади. Илмий жиҳатдан асосланган сиёсат буржуазия ва келишувчи партияларга қарши курашда юксак принципиаллик, революцион назарияга содиқлик учун кураш ва шу асосда ишлаб чиқилган стратегия ва тактика йўлларини амалга ошириш ана шу назарий базага суянади. Ленин ана шундай таълим берганди.

Большевикларнинг «Йироқдан хатлар»да, кейинчалик эса «Апрель тезислари»да ифодалаб берилган сиёсий стратегиясининг бош идеяси буржуа-демократик революциясидан социалистик революцияга ўтиш, империалистик буржуазиянинг бошқарувчи тўдасига асосий зарбани бериш, тарих даъвати билан социалистик тўнтариш қиладиган синфий кучларни жой-жойига қўйишни аниқлаш, пролетариатнинг энг камбағал деҳқонлар билан иттифоқ тузиш кабиларни ўз ичига олган эди.

Партиянинг асосий шиори Ленин томонидан олға сурилган ва ҳар томонлама асосланган «Бутун ҳокимият Советларга» деган шиор бўлди. Бу шиорнинг тактика маъноси конкрет шароитларга қараб ўзгариб турди. Унинг Советлар ҳокимиятини курашиб қўлга киритиш пролетариат диктатураси давлатини барпо этишдан иборат стратегик моҳияти Октябрь ғалабасигача ўзгармай турди.

Давлат ҳокимиятининг Советлар формаси меҳнаткашлар оммаси революцион ижодкорлиги натижасида ташкил топган. Лениннинг, у тузган партиянинг гениаллиги шунда эдики, улар ана шу тажриба асосида Россия учун энг мақбул бўлган пролетариат давлат ҳокимиятининг Советлар формасини кашф этдилар.

Парламентаризм бизнинг мамлакатимиз учун тарихнинг ўтиб кетган саҳифаси бўлиб унга қайтиш Советларга таққослаганда, бир қадам орқага чекиниш эди. Россиянинг демократик ва социалистик ривожланишида ягона йўл Совет ҳокимиятини ўрнатиш эканлиги сиёсий тараққиётнинг бутун жараёнида тасдиқланди.

Октябрь социалистик революциясини тайёрлаш ва ўтказиш тарихи ўзига хос шароитлари, ташкилий формалари, кураш методлари, тактикаси билан бир-биридан фарқ қилувчи икки йирик босқичга бўлинади.

Биринчи босқич 1917 йил февралининг охиридан 1917 йил июлининг бошларигача бўлган даврни ўз ичига олади. Бу босқич Советлар ва Вақтли ҳукумат тимсолидаги қўшҳокимиятнинг мавжудлиги билан характерланади. Қўшҳокимиятчилик курашаётган кучларнинг вақтинчалик, жуда ҳам омонат ҳолатини ифодалар эди, бу ҳолат муқаррар равишда у ёки бу ҳукуматнинг ягона ҳокимиятини ўрнатиш билан тамомланиши зарур эди. Пролетариат Советларнинг якка ҳокимлиги учун кураш олиб борди. Шунинг учун ҳам «Бутун ҳокимият Советларга!» деган шиор бирдан-бир тўғри шиор бўлиши мумкин эди.

Бу шиорни амалга ошириш курашнинг тинч формалари орқали Вақтли буржуа ҳукуматини тугатиш ва Совет ҳукуматини барпо этишга, революциянинг ривожланиши жараёнида ўзларининг контрреволюцион моҳиятларини омма олдида муқаррар равишда билинтириб қўядиган келишувчи партияларни яккалаб қўйишга олиб келган бўлур эди.

Революцияни тинч йўл билан ривожлантириш йўл-йўриғи мамлакатдаги ишларнинг объектив ҳолатига тўла мос келганди, революцион халқ фойдасига тақсимланган синфий кучларнинг нисбатидан келиб чиққан эди. «Қурол халқ қўлида эди, халқ ташқи зўрлик ҳукми остида эмас эди— у вақтдаги вазиятнинг моҳияти ана шунда эди. У вақтда бутун революциянинг тинчлик билан илгарига қараб ўсиб борувига йўл очган ва бу йўлдан боришига имкон туғдирган нарса шу эди». (В. И. Ленин, Асарлар, 25-том, 199-бет).

Эсер-меньшевиклар лидерларининг маъқуллаши билан Вақтли ҳукумат ўққа тутган июль намойиши воқеаларининг борищида бурилиш нуқтаси бўлди. Мамлакатда вазият кескин ўзгарди. Қўшҳокимиятчилик тугатилди, буржуазиянинг ягона ҳокимияти ўрнатилди. Келишувчи партиялар вакиллари кўпчиликни ташкил этган Советлар вақтинчалик тантана қилган контрреволюция олдида ожизлик қилдилар. Ана шундай вазиятда большевиклар «Бутун ҳокимият Советларга!» деган шиорни кун тартибидан олиб қўйдилар. Биз умуман Советларга қарши эмасмиз деб тушунтирди В. И. Ленин, биз контрреволюциянинг хаё пардасига айланиб қолган ҳозирги эсер-меньшевистик Советларга қарши чиқмоқдамиз. Революцион халқ кўпчилигининг иродасини ифодаловчи янги Советлар учун курашиш лозим эди. Лекин янги шароитларда уларнинг ҳокимиятини фақат қуролли қўзғолон йўли билан ўрнатиш мумкин эди.

Ленинча стратегия ва тактикага тўла мувофиқ равишда партия VI съезди ҳаракатнинг конкрет программасини ишлаб чиқди. Троцкийчилар ва бошқа оппортунистик элементларнинг ленинча йўлга қарши чиқишларига қарамай, съезд ўз қарорларида Россия социалистик революция учун етилди, унинг пролетариати меҳнаткаш деҳқонлар билан иттифоқда тарихда биринчи бўлиб социализмга йўл очиши лозим, деб ёзди. Партия «...янги ҳаракат авж олиши ва эски дунёнинг ўлим соати етиб келишига» чуқур ишонч билдирди.

Контрреволюция билан қуролли курашнинг мураккаблиги илмий жиҳатдан асосланган стратегия ва ўткир тактикага эга бўлган пролетар партияси томонидан мустаҳкам, марказлашган раҳбарликни талаб қиларди. Шунинг учун ҳам партия сафларини мустаҳкамлашга биринчи даражали эътибор берилди. Иш даставвал мудофаачилардан ажралиш, чинакам интернационалистлар билан бирлашиш, партиянинг марказий ва маҳаллий органларини мустаҳкамлаш, уларнинг омма билан алоқаларини кўпайтириш соҳаларида олиб борилди. Партия сафларининг тўхтовсиз ўсиши, меҳнаткашлар орасида унинг обрў-эътиборининг ошиши таъминланди. Агар Февраль революцияси вақтида партия сафида тахминан 24 минг аъзо бўлган бўлса, июлда бу рақам 240 мингга, қуролли қўзғолон вақтига келиб эса камида 400 минг кишига етди.

Ленин партияси Октябрь революциясининг чинакам илҳомчиси ва ташкилотчиси бўлди. У ана шу тарихнинг масъулиятли дақиқасида монолит, уюшган ташкилот сифатида, меҳнат кишилари манфаатларининг ифодачиси ва фидокорона ҳимоячиси сифатида майдонга чиқди. Октябрь жанглари арафасида Россияда 20 га яқин сиёсий партиялар бор эди. Уларнинг кўпчилиги халқ доҳиси ролига даъвогар эдилар. Лекин омма ягона партия—большевиклар партиясини танлаб олди, эксплуататорларга қарши ҳаёт-мамот жангида улар кетидан борди. Бу большевиклар партиясининг меҳнаткашлар оммаси орасида катта ғоявий-сиёсий иш олиб бориб, ўз программа ва вазифаларини чуқур тушунтирганлигининг натижасидир. Бу ишнинг кўлами тўғрисида ушбу фактнинг ўзиёқ тасаввур беради. Октябргача бўлган 8 ой мобайнида В. И. Ленин ғоят катта назарий ва амалий аҳамиятга эга бўлган 200 дан ортиқ асар ёзди. Лениннинг асарлари меҳнаткашларнинг кўзини очди. Уларга олға ҳаракат йўлини кўрсатиб берди, курашга чақирди. Партиянинг раҳбар арбоблари омма орасида бўлдилар. Улар билан қунт ва сабот билан иш олиб бордилар. 1917 йил 3 апрелдан 5 июлгача Ленин 80 та турли митинг ва мажлисларда қатнашиб, ишчилар, солдатлар ва матрослар олдида нутқ сўзлади.

Стратегик йўлни ўтказишда, коллектив орган сифатидаги Марказий Комитет фаолиятида партия Марказий Комитети иродаси ва ҳаракатларининг бирлигини таъминлашга катта эътибор берилди. 4 августдан 29 октябргача Марказий Комитетнинг икки Пленуми ва 30 мажлиси бўлиб ўтди. Уларда сиёсат, стратегия ва тактиканинг энг муҳим масалалари қараб чиқилди. Марказий Комитетнинг 1917 йил 10 ва 16 октябрда бўлиб ўтган тарихий мажлислари айниқса катта аҳамиятга эга бўлди. Бу мажлисларда яқин вақт ичида Вақтли ҳукуматга қарши қўзғолон ўтказиш ҳақида қарор қабул қилинади.

Мазкур қарорлар муваффақиятли равишда амалга оширилди, большевиклар партияси В. И. Лениннинг раҳбарлигида Россия ишчи ва деҳқонларини оламшумул-тарихий ғалабага, дунёда биринчи социалистик давлатни барпо этишга олиб келди.

* * *

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси революцион курашчиларнинг кўп авлодлари ўйлаган ёрқин орзу-умидларнинг мужассамидир, марксча-ленинча назариянинг амалда турмушга оширилишидир. Совет революцияси ижтимоий тараққиёт объектив қонунларининг шафқатсиз ҳаракатини, Коммунистик партия раҳбар бўлган ишчилар синфи ва меҳнаткаш деҳқонлар революцион куч-ғайратининг енгиб бўлмас қудратини бутун дунёга намойиш қилди.

Бизнинг мамлакатимизда сиёсий ва миллий зулм, кишининг киши томонидан эксплуатация қилиш тугатилди ва чинакам халқ ҳокимиятига, тенг ҳуқуқли халқларнинг озодлигига, меҳнаткашларнинг ўртоқларча ҳамкорлиги ва социалистик ўзаро ёрдамига таянган янги ижтимоий муносабатлар вужудга келтирилди.

Мамлакатни индустрлаштириш, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш ва маданий революциянинг амалга оширилиши, совет кишилари янги авлодининг юксак сиёсий онглилик руҳида тарбияланганлиги—биринчи беш йилликлар даврида амалга оширилган муҳим революцион ўзгаришлар ана шулардан иборат бўлди.

Совет давлати дунёга келганининг дастлабки кунларидан бошлабоқ бутун инсониятга социализмнинг тинчликка интилишини, уруш ва тинчлик масалаларини радикал тарзда ҳал этиш йўлини кўрсатиб берди. Социализмнинг ғалабаси натижасида бизда талончилик урушларидан манфаатдор бўлган синфлар тугатилди. Бироқ империалистларнинг агрессив хатти-ҳаракатларининг ҳисобга олиб, совет халқи қудратли ҳарбий ташкилотни яратишга мажбур бўлди. У ана шу ташкилот ёрдамида граждандар ва Улуғ Ватан урушларида революция ғалабаларини сақлаб қолди.

Ҳозир совет кишилари КПСС XXIII съезди қарорларини, янги беш йиллик топшириқларини, коммунизм қуришнинг буюк программасини амалга ошириш жабҳаларида фидокорона ишлаб, мисли кўрилмаган меҳнат қаҳрамонлиги намуналарини кўрсатмоқдалар.

Улуғ Октябрь идеялари, ленинизм идеялари совет халқининг улкан жасоратларида, социализм мамлакатлари халқларининг ғолибона юришида, миллий озодлик ҳаракатининг ривожланишида, жаҳон революцион жараёнининг кенгайиши ва чуқурлашиб боришида яшайди. Бу идеялар ўлмас ва барҳаётдир.

Е. НИКИТИН,
тарих фанлари доктори.
П. СМИРНОВ,
тарих фанлари кандидати.

> ***Октябрь революциясининг 50 йиллиги юксак марраларидан туриб партия, совет халқи янги-янги вазифаларини янада муваффақиятлироқ ҳал қилиш учун босиб ўтилган йўлни чуқур таҳлил этмоқда. Улуғ Октябрь социалистик революцияси бошлаб берган революцион иш кенгайиб ва мустаҳкамланиб бормоқда, ғалаба қилмоқда.***
>
> (КПСС Марказий Комитетининг тезисларидан).

ЎҚУВ ЮРТЛАРИНИ ВАҚТИДА ТАЙЁРЛАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети мактаблар, олий ва махсус ўрта таълим ҳамда профессионал-техника ўқув юртларини 1967—1968 ўқув йилига тайёрлаш ҳақидаги масалани қараб чиқдилар. Қабул қилинган қарорда шу нарса таъкидланадики, айрим районлар ва ўқув юртлари бу ишга ҳали амалда киришганлари йўқ, мактаблар қурилишига ажратилган давлат капитал маблағларидан фойдаланилмаяпти. Айниқса Тошкентда бу соҳадаги аҳвол талабга жавоб бермайди. Андижон, Самарқанд, Хоразм ва Бухоро область ижроия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети мактаблар қурилишга ажратилган маблағлардан қониқарсиз фойдаланмоқдалар. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ва Қишлоқ қурилиши министрлиги мактаблар қурилишини тезлаштириш юзасидан зарур чоралар кўрмаётирлар. «Главташкентстрой» кўр ва соқов болалар учун мактаб-интернатлар қурилишини тезлаштирмаётир.

Ўзбекистон ССР Олий ва махсус ўрта таълим министрлигига қарашли айрим объектлар қурилиши, хусусан Тошкент маданий-оқартув техникумининг ўқув корпуси, Тошкентдаги Низомий номли педагогика институтининг биносига қўшимча қурилаётган бино, Бухоро музика билим юрти ва Қўқон педагогика институтининг ётоқхоналари ҳамда бошқа бир қатор объектлар қурилиши секин боряпти.

Мактабларга парталар ва мебеллар етказиб бериш суст аҳволда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Тошкент областидаги Бекобод шаҳри ва Бекобод райони партия, совет ташкилотлари ва жамоатчилиги ўқув муассасаларини янги ўқув йилига тайёрлаш юзасидан белгилаган тадбирларни маъқулладилар ҳамда республикадаги барча шаҳар ва районларнинг партия ҳамда совет органларига бекободликлардан намуна олиб, барча мактаблар, бошқа ўқув юртлари ва болалар муассасаларини 15 августгача намунали тайёрлаш мақсадида тадбирлар белгилаш ҳамда уни амалга оширишни тавсия этдилар.

Область партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига ва область ижроия комитетларига, Тошкент шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитетига, ўз қарамоғида ўқув юртлари бўлган министрликлар ва идораларга қурилиш ташкилотлари билан биргаликда ўқув юртлари ва болалар муассасалари қурилиши соҳасидаги аҳволни аниқлаб чиқиш, уларни белгиланган муддатларда фойдаланишга топшириш юзасидан зарур чоралар кўриш таклиф этилди. Ўз қарамоғларида ўқув юртлари бўлган министрликлар ва идораларга барча ўқув юртлари, уларнинг ётоқхоналари биноларини, профессор — ўқитувчилар составининг коммунал уй-жойларини ремонт қилишнинг қатъий графигини тузиб чиқиш ва ремонт ишларини 15 августгача тугаллаш вазифаси топширилди. Партия ва совет ташкилотларига бу соҳада уларга ёрдам кўрсатиш топширилди.

Тошкент шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитети зиммасига ўқув юртларининг вақтинча уй-жойга айлантирилган ётоқхоналарини 1967 йилнинг июль ойида бўшатиб бериш мажбурияти юклатилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети область партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитети зиммасига қуйидаги мажбуриятларни юкладилар:

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига мактабларни янги ўқув йилига яхшилаб тайёрлаш юзасидан социалистик мусобақани қизитиш, мактабларни янги ўқув йилига ўз вақтида ва юқори сифатли қилиб тайёрлашни таъминлаган, мактаблар ва уларнинг ҳузуридаги интернатларнинг биноларини нсвтиш, мактабларнинг ҳовлилари ва майдонларини кўкаламзорлаштириш ҳамда ободонлаштириш юзасидан чоралар кўрган энг яхши мактаблар, районлар ва шаҳарларнинг тажрибасини кенг пропаганда қилиш;

саноат, қишлоқ хўжалик ва бошқа корхоналар, ҳамда ташкилотларни пландан ташқари жамғармалардан фойдаланган ҳолда умумий таълим мактаблари биноларни қурилиши ва уларни ремонт қилишга жалб этиш, мактабларга оталик ёрдамини кучайтириш;

мактабларнинг биноларини, инвентарларини ремонт қилиш, қўшимча синф хоналари, ўқув кабинетлари, устахоналар ва бошқа хил бинолар қуриш билан боғлиқ бўлган ишларнинг барча турларини белгиланган муддатда тугаллаш ва ҳамма объектларни қабул қилишни актлар билан расмийлаштириш;

қурилиш ташкилотлари билан биргаликда ўн кунлик муддат ичида мактаблар қурилиши ва уларни фойдаланишга топширишнинг бориши ҳақидаги масалани қараб чиқиш ҳамда қурилишларни муддатида тугаллаш юзасидан зарур чоралар кўриш;

колхозларнинг маблағлари ҳисобига қурилаётган мактаблар ва мактабгача болалар муассасалари қурилишини ўз вақтида фойдаланишга топшириш мақсадида колхозларга ва қурилиш ташкилотларига ёрдам кўрсатиш;

машғулотларнинг кўп сменада олиб борилишини тугатиш ва унинг олдини олиш юзасидан чоралар кўриш;

маорифнинг барча кўрсаткичлари бўйича, ҳамма типдаги мактаблар тармоқлари ва ўқувчиларнинг контенгентлари бўйича халқ хўжалиги планининг бажарилишини таъминлаш. Учинчи синфларга чекланмаган миқдорда ўқувчилар қабул қилиш. 15 августгача мактабларнинг микроучасткалари схемаларини аниқлаш ва тузиб чиқиш ҳамда уларни маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари мажлисларида тасдиқлаш;

мактаб ёшидаги болаларни ҳисобга олишда давлат тартибини ўрнатиш, 20 августгача Марказий статистика бошқармаси органлари билан биргаликда ҳамма жойда мактаб ёшидаги барча болаларни ҳисобга олиб чиқиш, 25 августгача эса ҳамма болаларга туғилганлик ҳақида гувоҳнома бериш;

ҳисобга олинган мактаб ёшидаги барча болаларни ўқишга жалб қилиш ва мактаблардаги ўқувчилар контенгентини, айниқса маҳаллий миллатдан бўлган қизларни улар саккиз йиллик ва ўрта маълумот олгунга қадар ўқишни давом эттиришини таъминлаш юзасидан чоралар кўриш. Кузги синовларга қолдирилган ўқувчиларни мактабни тамомлаб чиқишлари ёки юқори синфга ўтишлари учун тайёрлаш мақсадида ана шу ўқувчилар билан ёз бўйи иш олиб бориш;

1 сентябрда 7 ёшга тўладиган мактабгача ёшдаги болаларни ҳисобга олиш ва уларни биринчи синфга ўқишга кириш учун тайёрлаш;

20 августгача транспортда келишга эҳтиёжи бўлган ўқувчилар сонини ҳар бир мактаб бўйича аниқлаб чиқиш ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг қарори билан мактабларга транспорт бириктиб қўйиш ҳамда ўқувчиларни мактабга олиб келиш ва олиб кетиш учун жавобгар бўлган шахсларни тасдиқлаш;

янги ўқув йили бошланишига қадар узайтирилган кун группалари ва уларга жалб қилинадиган ўқувчиларнинг рўйхатини қайта қараб чиқиш ҳамда тасдиқлаш, бунда кўп болали оилалар ва кам маош оладиган ота-оналарнинг болаларига алоҳида эътибор бериш.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига қуйидагилар топширилди:

15 августгача мактбаларни ўқитувчилар билан комплектлашни тугаллаш: ҳар бир район ва шаҳарда олий ва махсус ўрта таълим ўқув юртларини ҳамда бошланғич синфларнинг ўқитувчиларини тайёрловчи бир йиллик курсларни тамомлаб ишга келган ёш мутахассислар билан учрашувлар ўтказиш, уларга қайтъиян мутахассислиги бўйича иш бериш: мактабларга ўқув — кўргазмали қуролларнинг, техника воситаларининг ўз вақтида етказиб берилишини таъминлаш.

Ўзбекистон ССР Маориф ҳамда Олий ва махсус ўрта таълим министрликларига ёш мутахассисларни мактабларга белгиланган планга мувофиқ тақсимлашни таъминлаш таклиф этилди.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Матбуот давлат комитети зиммасига қуйидаги мажбуриятлар юклатилди:

15 августгача йўқ жойларда мактабларнинг буфетлари ва ошхоналари учун бинолар ажратиш, уларни ускуналаш ва бунда ўтирадиган жойларнинг сонини кўпайтиришга алоҳида эътибор бериш. Жамоат овқатланишини ташкил этиш ва таомларнинг сифати устидан контроллик қилишга ота-оналар жамоатчилигини кенг жалб этиш;

1 августгача жойларга китоблар ташиб келтириш ва бевосита мактабларда китоб билан савдо қилишни ташкил этиш, барча ўқувчиларни зарур миқдордаги китоблар ҳамда ўқув-ёзув қуроллари билан таъминлаш. 1 августдан бошлаб шаҳарларда, район марказларида ўқувчилар кийимлари, пойафзал ва мактаб ўқув-ёзув қуролларини сотиш бўйича ярмаркалар ташкил этиш.

Мебель ва ёғочсозлик саноати бошқармасига, жамоат тартибини сақлаш министрлигига ўқув йили бошлангунча мактабларга парталар, мебель етказиб бериш, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Материал-техника таъминоти бош бошқармасига эса 15 августгача мактабларни қурилиш материаллари, технологик ва бошқа ускуналар билан таъминлаш юзасидан чоралар кўриш таклиф этилди.

Республика Соғлиқни сақлаш министрлиги зиммасига касалликларнинг олдини олиш юзасидан муттасил равишда профилактика ишларини амалга ошириш, касал ва камқувват болаларни эса ўз вақтида даволаш: 25 августгача ўқувчиларни чуқур ва атрофлича медицина назоратидан ўтказиш, болаларнинг соғлиғини сақлашга қаратилган тадбирларнинг комплекс планини тузиб чиқиш, мактаблар ҳузурида медицина пунктлари ва тиш-даволаш кабинетлари ташкил этиш мажбурияти юклатилди.

УРТА ОСИЁнинг очиқ типдаги энг йирик иссиқлик электр станцияси бўлган Тошкент ГРЭСи тез суръатлар билан бунёд этиляпти. Беш йилликнинг охирига бориб ГРЭСнинг 12-турбинаси ишга туширилади. Бу йил Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги юбилейигача яна бир блок — 7-блок фойдаланишга топширилади. 7-қозоннинг металл конструкцияли буғ иситгичини монтаж қилишда Николай Киселёв бошлиқ бригада фидокорона меҳнат қилаяпти. Суратда: пешқадам бригада аъзолари Николай Киселёв (чапдан ўнгга), Федор Дзикевич, Виктор Смирнов ва Александр Кочнов.

А. Горокрик ва А. Поляков фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЯНГИ ИЛМИЙ МАРКАЗ

Ёш олимлар билан ишлаш, уларнинг ижодий самарадорлигини тағин ҳам ошириш мақсадида ёш олимлар совети тузилди. Янги илмий марказ вазифасини ўтайдиган бу совет Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ҳузурида иш олиб боради.

Йирик илмий марказ атрофига истеъдодли ёш олимлар бириктирилди. Шунингдек, совет фанининг турли соҳалари бўйича у турли секцияларига эга бўлади.

Ўзбекистондаги олий ўқув юртлари, илмий-текшириш институтлари ва турли муассасалари ёш олимлари ана шу совет орқали ўз тадқиқотларини координациялаштирадилар.

Янгийўлдаги Усмон Юсупов номли комбинат боғларида мевалар ғарқ пишди. Ҳар куни боғлардан олма, шафтоли ва бошқа хил мевалар юкланган машиналар жўнатилиб турибди. Суратда ёш агроном Эргаш Ҳасанов 4-бригада ишчиси Комил Тўрақулов билан жўнатишга тайёрланган олмани кўздан кечиришмоқда.

О. Қозоқбоев фотоси.

МЕҲНАТ ШАРОФАТИ

КПСС Марказий Комитети март пленуми ва партиямизнинг тарихий XXIII съезди қишлоқ хўжалигида тубдан ўзгариш бошлаб берди. Барча турдаги ишларни моддий рағбатлантириш асосида ташкил этилиши қишлоқ хўжалик ишларини ривожлантиришда асосий омил бўлди. Буни биз ўз тажрибамизда синаб кўриб катта ишонч ҳосил қилдик.

1963 йилда колхозимизда ҳосилдорлик 17 центнерга тушиб қолган эди. Бунинг устига 811 минг сўм қарздор эдик. Эски ва янги қарзларимиз кўпайиб кетган эди. Ҳозир буларнинг ҳаммасини бартараф этдик. Ҳосилдорлик 1963 йилга нисбатан 5,5 центнер кўтарилди. Ўтган йили пландаги 1420 ўрнига 1837 тонна пахта етиштирилди. Бир иш кунига пулнинг ўзидан 4 сўм 95 тийин тақсимланди. Бизнинг колхозимизнинг шароитини ҳисобга олганда, бу катта силжишдир.

Икром Холиқов, Юсуф Безгунов сингари участка бошлиқлари гектар бошига ҳосилдорликни 5,5—6,2 центнердан кўтаришга муваффақ бўлдилар. Айниқса айрим звено бошлиқларининг иш натижалари жуда қувончли. Шукур Абдураимов бошлиқ звенода ҳосилдорлик 10 центнер, Шокир Ғиёсов бошлиқ звенода 5,5 центнер кўтарилди. Бу фактлар бизда ҳам ҳосилдорликни ошириш учун катта имкониятлар борлигини аниқ кўрсатиб берди. Шунинг учун биз

ҚИШЛОҚЛАРИМИЗ ОБОД ВА КЎРКАМ БЎЛСИН

□ □

юбилей йилида Тожикистон пахтакорлари билан бошланган социалистик мусобақага қўшилиб пландаги 19.5 ўрнига 25 центнердан ҳосил олишга, ўтган йилгидан 420 тонна кўп пахта етиштиришга бел боғладик. Ўтган йили 80 процент ҳосил машина билан терилган эди. Бу йил 85 процент ҳосилни машина билан териб олишни мўлжаллаб турибмиз.

Даромадни оширишда айниқса, етиштирилган пахтанинг таннархини камайтириш, муҳим аҳамиятга эгадир. Звенолар ўз ишини шунга қаратиб ташкил қилмоқдалар. Биз ўз навбатида идора харажатларини камайтириш, ортиқча харажатларни йўқотиш мақсадида 3 та бригада, 3 та табелчи, 3 та қоровул штатини, жами 19 та штатни қисқартирдик. Натижада бу ортиқча штатларга кетадиган 16960 сўм иқтисод қилиб қолинади.

Ҳозир қишлоқ меҳнаткашларининг маданий даражаси ошиб бораяпти. Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовут йўқотилаётганини амалда кўраяпмиз. Шунинг учун фақат деҳқончиликни ўйлаб, одамларнинг талаб ва эҳтиёжларини унутиш хато бўлур эди. Қишлоқларимизни обод этиш, турар-жой бинолари, водопровод, парк ва мевазор боғлар қилиш, йўлларни тузатиш асосий вазифалардан бири бўлиб қолди. Ўтган йили 15 колхозчига уй қуриб берган эдик. Бу йил яна 15 уй, болалар боғчаси, мактаб, ҳаммом, бузоқхона қуришимиз, қурила бошланган водопроводни қуриб тамомлашимиз лозим. Ҳозир иккинчи участкада водопровод ишга тушди. Уч жойдан артизан қудуғи кавланди. Бу қудуқлар 7 километрга чўзилган водопроводни тоза сув билан таъминлайди. Бундан ташқари 50 гектар ерга боғ қилишга киришдик. Боғ учун ажратилган бир қисм ерга мева дарахтлари экилди. Янги қурилаётган идора ва мактаб учун мўлжалланган бино атрофидаги ариқлар цементланди, йўлкалари тузатилди. Йўлкалар атрофига арчалар ўтказилди. Хуллас қишлоғимизни шаҳарга тақлид қилиб кўркам, обод қилишга киришдик.

Колхозчиларимиз ўз қишлоқларини секин-аста обод бўлиб бораётганини кўриб қувонч билан ишламоқдалар. Ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятни шараф билан бажариш учун ғўза парваришини сифатли ўтказмоқдалар, ҳар туп ғўзанинг мўл ҳосил тўплаши учун курашмоқдалар.

Холис ҚАҲРАМОНОВ,
Оққўрғон районидаги Навоий номли колхоз раиси.
Улуғбек ИЛАШЕВ,
партия ташкилотининг секретари.

ЛУБКОРЛАР МЎЛ ҲОСИЛ УЧУН КУРАШДА

Юқори Чирчиқ районидаги «Ўзбекистон» колхозининг ўртоқ Ким Петр бошлиқ бригадасида дала ишлари омилкорлик билан олиб борилаяпти. Экинларнинг авжи яхши, кўриб киши қувонади. Бригада аъзолари экинни уч марта культивациядан чиқариб икки марта озиқлантирдилар. Қондириб суғорилган каноп ҳозирнинг ўзидаёқ бир ярим метрга етиб қолди.

Каноп ўт ва зарпечакдан тозаланди. Колхозда каноп суғориш учун 14 киши ажратилган. Улар бир-биридан қолишмай яхши ишлашаяпти. Ҳар бир қатордаги канопнинг сувга қониб ичишига ҳаракат қилинаётир. Колхозчилар ҳар гектар ердан 160 центнердан «кўк олтин» етиштиришга аҳд қилишган. Улар юбилей байрами кунигача социалистик мажбуриятимизни ошириб бажарамиз, дейишмоқда.

М. НАЗИРБОЕВ.

КОЛХОЗЧИЛАР МАМНУН

«Ўзбекистон» колхози Юқори Чирчиқ районининг энг йирик ва бадавлат қишлоқ хўжалик артелларидан ҳисобланади. Бу ерда экинлардан муттасил мўл ҳосил етиштирилаяпти. Колхозчиларнинг фидокорона меҳнати туфайли колхоз даромади йилдан-йилга ортиб бормоқда. Бу эса ҳар йили бўлинмас фондга жуда кўплаб маблағ ажратиш, қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг турмуш шароитини яхшилаш учун сарф-харажатларни кўпайтириш имконини бераяпти.

Колхоз меҳнаткашлари фаровон турмуш кечиришмоқда. Оилаларнинг кўпчилиги типовой лойиҳа асосида қурилган, истиқомат қилиш учун жуда кўп қулайликлари бўлган уйларда яшаяпти. Колхозда қурилиш ишлари тобора кенгайиб бормоқда. Бинокорлар бирин-кетин янги шинам уйларни фойдаланишга топширмоқдалар. Шуларнинг меҳнати, ғайрати билан колхоз қишлоқларининг қиёфаси тобора гўзаллашмоқда. Марказий участкада яқиндагина қурилган қатор-қатор янги уйлар кўзингизни қамаштиради. Йўл чеккаларига экилган олча дарахтлари қипқизил либосга бурканиб, бу ернинг чиройига-чирой қўшмоқда...

Қурилаётган уйларнинг бирида бўлдик. Ҳамма жадал ишлаяпти. Тимофей Беседин тез ва чаққонлик билан ҳаракат қилиб, янги уй деворларини оқламоқда. Нариги хонада эса Пак Чер-ман эшик ва дераза рамаларини бўяш билан банд. Кекса бинокор Пётр Климушкин, Ягуда Галиуллиналар полни бўяшмоқда. Барча бинокорларнинг сони элликка яқин. Ҳаммалари аҳил ва инок бўлиб кетишган. Худди бир оила аъзоларидек меҳнат қилишади. Улар қисқа муддат ичида 13 та янги уй, 5 та бригадада шинам дала шийпонлари, колхоз марказида ҳаммом ва бошқа шу каби объектларни фойдаланишга топширдилар. Яна 17 та уйга яқин кунлар ичида колхозчилар кўчиб кирадилар.

Қишлоқ бинокорлари Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авж олдириб юборишган. Шу улуғ айёмгача ҳар бири тўрт хонали 20 та уй, минг тонна ғалла сиғадиган омборни фойдаланишга топширишга аҳд қилишган.

Т. ҲАКИМОВ.

ФЕРМАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ОРЖОНИКИДЗЕ. 14-«Хўжакент» боғдорчилик совхозида чорва моллари учун хашак тайёрлаш жадал суръатлар билан кетмоқда. Айниқса бу ишда 2-бўлим ишчилари ўрнак бўлишмоқда. Бу ерда кунига 5 та сенокосилка, 2 та грабля машинаси ишлаб турибди. Ўрилган хашакларни ташишда ва ғарам қилишда ҳам техникадан моҳирлик билан фойдаланилмоқда. Хашак тайёрлашда қатнашаётган 60 дан ортиқ ишчи кундалик нормасини ошириб бажараяпти.

Т. ЖЎРАЕВ,
Х. ФАТХУЛЛАЕВ.

* * *

ТЎЙТЕПА. 2-«Оҳангарон» совхозининг паррандабоқарлари зўр ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишмоқда. Товуқларнинг меҳр билан боқилиши сабабли тухум олиш кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Паррандабоқарлар яқин кунлар ичида бир неча ўн минг тухумни давлатга топшириш учун астойдил курашаяптилар.

Тошкент наслчилик совхози чорвадорлари ҳам ғайрат қилишмоқда. Орзиқул Аҳмедов, Эшбой Маннонов, Саттор Жабборов каби чўпонлар ўз боқимларидаги қўйларни яхши озиқлантириб семиз бўлишига эришмоқдалар.

Н. МАСИДИҚОВ,
К. РАСУЛЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„КИМНИНГ ЭРКАСИ“

Газетамизнинг шу йил 6 май сонида юқоридаги сарлавҳа билан босилган фельетонда Калинин район матлубот жамияти правлениеси томонидан йўл қўйилаётган қўпол хатолар жумладан, моддий жавобгар савдо ходимларини танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш каби муҳим масалага совуққонлик билан қаралаётгани, бунинг оқибатида матлубот жамияти системасига айрим нопок шахслар суқулиб кириб, халқ мулкига кўз олайтираётгани, ўртоқ Усмонов бўлса бундай шахсларга нисбатан кескин курашиш ўрнига хаспўшлаётгани, натижада растратчилар йил сайин кўпайиб бораётгани очиб ташланган эди.

Қуйида мазкур фельетонга келган жавобни босаётирмиз:

«Фельетон район матлубот жамияти савдо тармоқларидаги бошланғич партия ташкилотлари коммунистларининг бирлашган йиғилишида ҳамда район партия комитети бюро мажлисида атрофлича муҳокама қилинди. Фельетонда кўрсатилган фактлар асосан тўғри деб топилди. Правление раиси Ҳайдар Усмонов жиддий хатоларга йўл қўйганлиги учун қаттиқ огоҳлантирилди. Газетада кўрсатилган ҳамда область матлубот жамияти томонидан текширилган материалларни чуқур таҳлил қилиб, ўз фикр мулоҳазаларини район партия комитетига ҳавола қилишни прокурор Жалилов, бош судья Шомирзаев ва милиция бўлимининг бошлиғи Эргашев ўртоқларга топширилди. Шунингдек правлениенинг ярим йиллик иш фаолияти пайчиларнинг умумий йиғилишида, барча савдо ходимларининг иштирокида муҳокама қилиниб, зарур тадбирлар белгилаб чиқишни мақсадга мувофиқ деб топди.

М. КОМОЛОВ,
«Калинин район партия комитетининг секретари».

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ ҚАҲРАМОНЛИК ЙЎЛИНИ ЁРИТИБ БЕРГАН ҲУЖЖАТ

СОФИЯ. (ТАСС). «Отечествен фронт» газетаси «Октябрнинг буюк тантанаси» сарлавҳали редакцион мақолада қуйидагиларни ёзади: КПСС Марказий Комитетининг тезислари Октябрь революцияси қилган жуда катта ишларнинг улуғворлигини акс эттиради. Бу тезислар социалистик идеяларнинг енгилмас ҳаётий кучга эга эканлигини порлоқ равишда исботлаб берди. Бу ҳужжат социализмнинг, янги социалистик тузумнинг зафарли юришини, Совет Иттифоқи, жаҳон социалистик системаси қудратини бизга намойиш қилиб берди.

Инсониятнинг тараққиёти учун ҳеч бир халқ совет халқи каби шу қадар кўп хизмат қилгани йўқ, дейилади газетанинг мақоласида. Совет кишилари чоризмни емириб ташладилар, инсоният тарихида янги даврни бошлаб бердилар, янги турмуш қуришда буюк ўрнак кўрсатдилар. Ленинчи Коммунистик партия уларни ўз миқёси ва кучи жиҳатидан мисли бўлмаган ривожланиш йўлидан дадиллик билан олиб бормоқда.

Болгария ишчилари ва деҳқонлари, зиёлиларимиз, бутун жамоатчилигимиз, деб ёзади «Земеделско знаме» газетаси, КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь 50 йиллигига бағишланган тезисларини тарихий аҳамиятга эга ҳужжат деб кутиб олдилар. Бунинг сабаби ҳам маълум. Улуғ Октябрь ғалабалари, қўлга киритган ютуқлари ва принциплари биз болгарлар учун худди ўзимизнинг зафаримиз ва ғалабаларимиз каби муҳимдир. Октябрнинг тажрибаси бизнинг ҳам тажрибамиз, деб ёзади газета.

БЕРЛИН. «Нойес дойчланд» газетаси КПСС Марказий Комитетнинг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги» тезислари эълон қилинганлиги тўғрисидаги хабарида қуйидагиларни ёзади:

Жаҳонда биринчи социалистик давлат қуришда Коммунистик партия раҳбарлигида 1917 йилдан бери жуда катта муваффақиятларга эришган совет халқининг қаҳрамонона кураши тезисларда кўрсатиб берилди. Октябрь революцияси инсониятни эксплуатациядан қутқаришни, илмий коммунизм идеяларини амалга оширишни бошлаб берди. У жаҳон тараққиётининг боришига ҳал қилувчи таъсир ўтказди.

«Берлинер цайтунг» газетаси ҳам КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь 50 йиллигига бағишланган хабарни босиб чиқарди. Германия Демократик Республикасининг радио ва телевидениеси шу муҳим воқеа тўғрисида ўзининг эшиттиришларида хабар қилиб турди.

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиядаги «Руде право» газетаси КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги» тезислари баёнини эълон қилиб, марксизм-ленинизм идеяларининг Совет Иттифоқи учун ҳам, шунингдек бутун планета халқлари учун ҳам ҳаётий кучга, беқиёс зўр аҳамиятга эга эканлигини Октябрь революциясининг иши ўтган 50 йил мобайнида исботлаб берди, деб ёзади:

Коммунистик ҳаракат, дейилади газетанинг мақоласида, ҳозирги замоннинг энг нуфузли кучи бўлиб қолди.

Коммунистик ҳаракатнинг кучи унинг марксизм-ленинизмга содиқлигидадир, буни эллик йиллик тажриба исботлаб берди, деб тезисларда айтилган гапларга «Руде право» газетаси алоҳида эътиборни жалб қилмоқда. Газета пировардида уқтириб ёзадики, Октябрь идеялари, коммунизм идеялари ҳозирги асрнинг раҳбар идеяларидир, ҳозирги замон тарихидаги буюк, ижодий кучдир.

ВАРШАВА. КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь 50 йиллигига бағишланган тезисларининг баёни «Трибуна люду» газетасида бутун бир саҳифани эгаллади. «Жиче Варшави» газетаси ҳам шу тезисларнинг батафсил баёнини катта сарлавҳа остида босиб чиқарди.

Польша матбуоти Октябрь революцияси жаҳонни ёппасига янгилаш даврини, капитализмдан социализмга ўтиш даврини бошлаб берди, деб таъкидламоқда.

БЕЛГРАД. «Политика» газетаси тезисларнинг баёнини «Москвада КПСС Марказий Комитетининг Октябрь революциясининг 50 йиллигига бағишланган тезислари эълон қилинди» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди. Октябрь революциясининг жаҳоншумул тарихий аҳамияти шундаки, деб ёзади газета, у интернационал характерга эга бўлиб қолган революцион ўзгаришлар қилиш йўлини кўрсатиб берди, унинг янги формалари ва методларини очиб берди. Революциянинг ижодкори ва ташкилотчиси бўлган Лениннинг ролига тезисларда юксак баҳо берилди, шунингдек Ленин социализм ва коммунизм қуришнинг жуда муҳим назарий ва амалий проблемаларини ишлаб чиққанлиги уқтириб ўтилди.

Тезисларда Коммунистик ва ишчи партияларининг Карлови Varидаги конференциясига юксак баҳо берилди ва муштарак йўл ишлаб чиқмоқ учун халқаро учрашувларнинг аҳамияти уқтириб ўтилди. КПСС Марказий Комитети бирлик зарурлигини кўрсатиб, деб ёзади газета, бу бирлик империализмга қарши, оппортунизм ва сектантчиликнинг барча турларига қарши курашда, шунингдек буржуа миллатчилигига қарши курашда мустаҳкамланиши кераклигини шу бирликнинг ўзи талаб қилаётганлигини таъкидлади.

АРАБ МАМЛАКАТЛАРИГА ЁРДАМ

СОФИЯ, 24 июнь. (ТАСС). Болгария ҳукумати Исроил агрессиясидан зарар кўрган араб халқлари билан бирдам эканлигини билдириб, Бирлашган Араб Республикаси, Сурия ва Иордания ҳукуматларига текинга дори-дармонлар ва бошқа материалларга эга бўлган биттадан дала госпитали топшириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Болгария телеграф агентлигининг хабар беришича, госпиталларда хизмат кўрсатувчи болгар ходимлари ишлайди.

ОЗОДЛИК АРМИЯСИНИНГ ҲАРАКАТЛАРИ

ХАНОЙ, 24 июнь. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги Озодлик агентлиги маълумотларига асосланиб хабар беради: Жанубий Вьетнам Озодлик армиясининг Зялай вилоятида ҳаракат қилаётган бўлинмалари 9 июнь кечаси Плейку вилояти марказида душман қўшинлари позициясига бир неча марта муваффақиятли ҳужум қилдилар.

Ана шу муваффақиятли ҳаракат натижасида Озодлик армиясининг жангчилари Америка солдат ва офицерларидан 415 кишини ҳамда Сайгон режими қўшинлари ҳарбий хизматчиларидан 70 кишини сафдан чиқардилар.

ИСРОИЛ ЭМИССАРИНИНГ БОННДАГИ МУЗОКАРАЛАРИ

БОНН, 23 июнь. (ТАСС). Исроил бош министри Эшколнинг бу ерда икки кундан бери турган «махсус вакили», собиқ мудофаа министри Перес канцлер Кизенгер, молия министри Штраус ва бундестаг фракциялари вакиллари билан музокаралар олиб борди.

«Франкфуртер рундшау» газетасининг хабарига кўра, бу музокаралар даставвал яқин Шарқдаги аҳвол ва Исроилнинг араб давлатларига қарши урушига оид бўлган.

ГФР томонидан Исроилга «иқтисодий ёрдамни» яна кенгайтириш билан боғлиқ масалалар ҳам музокаралар давомида асосий ўринлардан бири бўлган. «Рейнише пост» газетасининг таъкидлашича, — Тель-Авив эмиссари Ғарбий Германия пойтахтида турган вақтида «иқтисодий ёрдам имкониятларига қаттиқ қизиққан», «Франкфуртер альгемайне» газетасининг қайд этишича, «Исроил ГФРдан яна 160 миллион марка чамаси миқдорида иқтисодий ёрдам олса керак».

Перес бугун Бонндаги ишини битказиб, Парижга учиб кетди.

ЖАЗОИР ВА ҒАРБИЙ МАМЛАКАТЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ БОЙКОТ ҚИЛИНИШИ

ЖАЗОИР, 23 июнь. (ТАСС). Жазоир Исроилга мадад бериб келаётган мамлакатларга араб нефти ва газини сотиш тақиқланганлиги оқибатларини зўр диққат билан кузатиб бормоқда.

Шу муносабат билан «Альмужаҳид» газетасининг босиб чиқарган редакцион мақоласида «иқтисодий бойкот империализмга қарши курашда самарали қурол ҳисобланади», деб таъкидланади.

Аслида империалистик мамлакатлар бошқа ҳар қандай қуролдан ҳам кўра, шу бойкотдан кўпроқ қўрқадилар, чунки яқин келажакда бу бойкот уларнинг экономикасига кучли зарба келтиради, деб ёзади газета.

Империализмнинг бутун стратегияси учинчи дунё мамлакатларидан хом ашё «тортиб олишга» асосланганлиги назарда тутиладиган бўлса, бу йилги бу қадамнинг қанчалик муҳим аҳамиятга молик эканлиги равшан бўлиб қолади.

ЛОС-АНЖЕЛОСДА НОРОЗИЛИК НАМОЙИШИ

НЬЮ-ЙОРК, 24 июнь. (ТАСС). Кеча Лос-Анжелосда президент Жонсон Вьетнамдаги урушга қарши жуда катта норозилик намойиши билан кутиб олинди. Жонсон Калифорния штати демократик партиясининг раҳбарлари олдида нутқ сўзлаш учун бу ерга келган эди. Намойишда 10 мингга яқин киши қатнашди. Намойишчилар Американинг Вьетнамдаги агрессиясини қораловчи шиор ва плакатлар кўтариб шаҳар кўчаларидан ўтдилар ва президент нутқ сўзлаган уйни қуршаб олдилар.

Шаҳар маъмурлари намойишчиларни тарқатиб юбориш учун воқеа рўй бераётган жойга бир мингдан кўпроқ полициячини юбордилар. Полиция билан бўлган тўқнашув натижасида ўнлаб кишилар ярадор бўлди.

Исроил қўшинлари Бирлашган Араб Республикаси, Сурия ва Иорданиянинг айрим районларини ваҳшийларча босиб олгач, тинч аҳолини яшаб турган ердан чиқариб юбориш «операция»сини авж олдирмоқдалар. Ўн минглаб кексалар, аёллар ва болалар ўлим хавфи остида шаҳар ва қишлоқлардан чиқариб юборилмоқда. ЮПИ агентлиги тарқатган ушбу суратда ўз жойларини ташлаб кетганлар Иордан дарёсининг араб томонига ўтишмоқда.

ЮПИ — ТАСС телефотоси.

ДАЛА МЕҲНАТКАШЛАРИ, СИЗЛАР УЧУН!

ҚИШЛОҚ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Киши ўзи ишлаб турган соҳанинг янгиликлари, илғорларнинг иш тажрибаларини кино экранида ўз кўзи билан кўрганига, ўрганганига не етсин?! Киноҳужжатлар бошқа соҳаларда ишлаётган мутахассислар билан бир қаторда қишлоқ хўжалиги мутахассисларини ҳам ана шундай қулайликдан баҳраманд этиш ниятида тинмай ишламоқдалар ва бу катта тармоқнинг ҳамма томонларини ёрқин акс эттирувчи янгидан-янги кинофильмлар яратмоқдалар.

Ўзбекистон кинопрокат конторасининг ҳаракатдаги фондларида қишлоқ хўжалигининг янгиликлари, пешқадамлар тажрибаси, фан ва техника ютуқлари тўғрисида батафсил ҳикоя қилувчи жуда кўп кинофильмларнинг ленталари бор. Район ва посёлкаларнинг, колхоз ва совхозларнинг маданият ходимлари ана шу ленталардан керак-керагини танлаб олиб бориб, ўз ҳамқишлоқларига кўрсатсалар, жуда маъқул бўлар эди.

«Қанақа кинофильмлар экан ўзи» деб сўрарсиз? Бу кинофильмлар ҳар бир мутахассисда, ҳар бир колхозчи ва совхоз ишчисида катта қизиқиш уйғотиши муқаррар. Масалан, агроном ва деҳқонларга мана бу кинофильмлар кўрсатилиши мумкин: «Химия деҳқончиликда», «Оҳак — далага», «Бактериал ўғитлар», «Озуқабоп антибиотиклар», «Тупроқдаги душман», «Гербицидлар», «Уруғликни экишдан олдин ишлаш», «Шоли экиб ўстириш», «Пахта уруғчилиги», «Валентин Тюпкининг пахтачиликдаги тажрибаси», «Қанд лавлагини сақлаш», «Сабзавот экинларини гидропон усулида парвариш қилиш» ва бошқалар.

Ленталар орасида қишлоқ механизаторлари орзу қилган кинофильмлар ҳам кўп. Трактор ва бошқа қишлоқ хўжалиги машиналарида ишлаётганда техника хавфсизлигини сақлаш, чорвачилик фермаларидаги механизмларни эҳтиёткорлик билан бошқариш, тракторларни юқори тезликда ҳайдаш, хашак ўрим-йиғимини комплекс механизациялаш, ғўзани механизмлар билан парвариш қилиш, картошка етиштириш ва кавлашни комплекс механизациялаштириш, озуқаларни машиналар билан тақсимлаш, қишлоқ хўжалиги техникасини асраш, қўйчиликдаги иш жараёнларини механизациялаштириш, қорамол фермасини комплекс механизациялаштириш сингари бир қанча қизиқарли мавзуларда суратга олинган фильмлар ана шулар жумласидандир.

Колхоз ва совхозларнинг гидротехниклари, сувчилари, мироблари ҳамда суғориш ишлари билан бевосита боғлиқ бўлган бошқа кишилар учун мўлжалланган «Суғоришни механизациялаштириш», «Сабзавот экинлари ва картошкани суғориш», «Суғориш каналларида бўғланишга қарши кураш», «Мирзачўлда суғориш техникаси», «Шўр ерлар мелиорацияси» сингари фильмлар ҳам бор.

Ўсимликларни ҳимоя қилувчилар зараркунанда ва ҳашаротларга қарши курашнинг энг янги ва энг самарали усуллари билан танишадилар. Чорвадорлар эса, ўзлари учун тегишли фильмларни кўриб, сутнинг қандай ҳосил бўлишини, карбамиддан фойдаланишни, соф сут етиштиришни, мол гўшти етиштиришни қандай йўл билан тезлаштиришни, қўйлар жунини қирқишнинг Оренбургча усулини ўрганиб олдилар.

Булардан ташқари қишлоқ меҳнаткашлари «Қишлоқ хўжалиги янгиликлари» киножурналининг янги-янги сонларини ҳам томоша қилишлари мумкин. Қисқаси, қишлоқ меҳнаткашларига мўлжаллаб чиқарилган кинофильмлар колхозчилар, совхоз ишчилари ҳамда мутахассисларда катта қизиқиш уйғотади.

Колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари қишлоқ клубларида ана шунақа кинофильмларнинг кўпроқ намойиш қилинишини таъминлаш керак.

Бунчалар сермазмун, сервиқор ёшлик бу.
Ҳар ишда ижодкор, зарбдор ёшлик бу.
Сиздай ёшарар ўлканинг жамоли,
Шон-шуҳрат таратган, жарангдор ёшлик бу!

Б. Мансуров фотоэтюди.

ТИЛ ВА ДИЛ

(НОВЕЛЛА)

Анчадан бери соғиниб қолган қишлоқ кўчаларидан одимлаяпман. Сукунат. Деярли ҳамма уйқуда. Симёғоч тагидаги ўрик баргларига оқшомги ёмғирда ўрнашиб қолган томчилар қуёш нурида товланаётган шиша парчалари каби жилваланади. Ёмғирдан кейин эркин нафас олгандай ўзидан ажиб ҳид чиқараётган Она-арчси билан майин шабадада тебранаётган кўм-кўк дарахт ва майсаларнинг иси қўшилиб, қалбингни ширин ҳис-туйғуларга буркайди. Табиатнинг бу гўзаллиги дилимни қитиқлаб сенинг висолингга чорлайди. Яна хаёлан иккимиз суҳбатлашамиз... Ҳозир дилим билан тилим жуда иноқ. Дил айтганини тил такрорлайди. Сен билан учрашганда нималар ҳақида гапиришимни бирма-бир хаёл ипига териб чиқаман. Чунки ўтган учрашувда саломлашишдан нарига ўтолмагандик. Сен бир зум тўхтагандингу мендан садо чиқавермагач йўлингда давом этгандинг. Яна шундай бўлмаса деб қўрқаман. Айтмоқчи бўлган гапларимни ҳозир такрорлайман. Каравотга ётгач яна бир бор қайтараман. Ҳатто тушимда ҳам.

...Мана учрашув онлари яқинлашяпти. Келармикинсан? Келишингга ишонаман: ҳар куни ўқишдан чиқишингга интизор бўлиб турганимда майин табассум билан бир лаҳза қиё боқиб ўтардинг. Лекин мен ҳеч гап айтолмай телмуриб қолаверардим. Бугун албатта гапираман. Ажабо! соат миллари силжиган сайин қалбимда мавжланаётган ҳароратли ҳиссиётларим ўйлаб қўйганларимни сиқиб чиқаряпти. Улар камайиб қоляпти. Қалб тўлқинлари уни қаёққадир оқизиб кетяпти.

Мана, кўз олдимдаги хаёлий суратинг ўрнини ўзинг эгалладинг.

— Салом! — дединг шўхлик билан.

— Салом! — дедим мен ҳам. Лекин энди нима дейман, қани бояги гаплар? Қизариб кетганимни ўзим ҳам сезяпман. Чеҳрангга тикиламан. Сенинг ўтли, масъуд нигоҳинг тил билан дил орасидаги ипни узиб юборгандек эди гўё. Дил типирчилайди, тилнинг қимирлашга ҳоли келмайди. Ҳозир икки дил товушсиз суҳбатлашарди. Кўзларингда суратимни кўриб турибман, сен ҳам кўраётгандирсан?

Х. ОЛИМЖОНОВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

АБИЛҚОСИМ КУЛДИРАДИ

ДУДУҚ

Бир дудуқ трамвайга чиқиб, ёнидаги одамдан остановкани сўрамоқчи бўлибди. Секингина:

— Қа-қа-қайси остановка? Беш-ёғочми, — деса, ҳалиги йигит шундоқ қараганча қотиб тураверибди. Сўровчи хойнахой бу одам тушунмади, деб яна сўрабди.

— Қа-қа-қайси остановка? Бб-беш-ёғочми? — деса тағин индамапти. Нарироқда ўтирган бир киши воқеадан хабардор экан, сурилиб келиб:

— Кейинги остановка, десанг тилинг қирқилиб кетадими, ахир. Бунинг касали бор экан-ку, ахир, — деса ҳалиги йигит унга:

— Ка-ка-калтакка ўлайми? — дебди. Бу ундан баттар дудуқ экан.

АЙРИЛГАННИ БЎРИ ЕР

Бир йигит ўртоқлари билан балиқ овлашга борибди. У ўртоқларидан қизғаниб, ўзим тутаман, деб кийимларини ечиб нариги қирғоққа ўтибди. Тўр босиб ўзи ҳайдаб тута бошлаган экан, шамол-бўрон кўтарилиб кийим-бошларини учириб олиб кетибди. Сувдан чиқса кийим-бош йўқ. Ҳаво совиб қорга айланибди. Нима қилишни билмай устига тўрни ёпиб (оти Ҳошим экан) ўз-ўзига:

— Ҳошим, қани эшик совуқмикан, — деб тўрнинг орасидан қўлини чиқарибди-да жон ҳолатда тортиб олибди ва Ҳошим эшикка чиқма, совуқ экан, дермиш.

МУШУК

Раимжон уч кило гўштни уйига ташлаб, самоворга чиқиб кетибди. Хотини то эри келгунча гўштни пиширибди, боласига берибди, ўзи ебди. Хуллас тамом бўлибди. Эри келган экан:

— Э қаёқда юрибсиз? Гўштни пишириб олиб қўйсам ҳалиги оламушук ўлгир олиб кетибди.

— Нима? Мушукни топ!

Мушукни топишиб келиб торозга солибди. Тортса мушук уч кило келибди.

— Ҳўп, бу — уч кило гўштимиз. Мушук қаёқда, деса, — хотини:

— Бу гўштингизни еб турing-чи, мушук келиб қолар, — деган экан кекириб.

ЙИГИРМА ОЛТИНЧИСИ ОТИЛМАСИН!

АРБЕНОВ ва НИКОЛАЕВ

Ёзувчилар Арбенов ва Николаев ўзбек совет разведкачиси Саид Исломбекнинг Улуғ Ватан урушининг шиддатли даврида фашистлар Германиясининг маркази Берлинда олиб борган хавфли яширин кураши ҳақида «Феникс» номли роман ёздилар. Бу роман Ғафур Ғулом номли бадиий адабиёт нашриётида бу йил ўзбек тилида нашр этилади. Ўзбекфильм киностудияси шу роман асосида яқинда «26-отилмасин» номли бадиий фильм яратди.

Роман уч қисмдан иборат. Биринчи қисми «Дўзах йўли» деб номланган. Бу қисмда асар қаҳрамони Саид Исломбекнинг Улуғ Ватан урушининг бошланғич даврида немислар қўлига асир тушиши, асирликдаги азоб-уқубатлари тасвирланади.

Романнинг иккинчи қисмида немислар Берлинда тузган «Туркистон миллий комитети» номли сотқин муҳожирлар ташкилоти ёрдамида немис яширин ташкилотларининг мамлакатимизга қарши хоинлар тайёрлашга ҳаракат қилиб олиб борган ишлари тасвирланган.

Романнинг учинчи қисми воқеаларнинг якунловчи қисмидир. Биз ўзбек совет разведкачиси Саид Исломбекнинг жасоратига якун ясовчи романнинг «Феникс аланга ичида» деган қисми билан газетхонларимизни таништирмоқчимиз.

Берлин газеталарида Ўрта Осиё темир йўл магистралларида юз берган қўпорувчиликлар ҳақида хабарлар пайдо бўлди. Бу уруш бошлангандан бери биринчи хабар эди. Саид бу хабарни Азиздан эшитди. У эса радиодан эшитибди. Амударёдаги кўприк портлатилган, Ғазалига яқин жойда нефть қуйилган состав издан чиққан. Азиз киноя билан, аччиқ киноя билан гапирди. Саиднинг чеккасидан совуқ тер чиқиб кетди.

— Ўз қулоғинг билан эшитдингми? — Раҳмоновдан қайта сўради у.

— Пауль Хенкель билан бирга эшитдик. Амударё... Ғазали деган таниш сўзларни эшитиб қолдим. Чолни туртиб, нима деяпти, деб сўрадим. У тушунтирди... Портлаш... Шпрангунг...

Саиднинг ишонгиси келмади. Хенкелга чопди. Чол газ плита олдида оёқларини иситиб, кофе ичиб ўтирарди. Саиддаги қизиқиш уни ажаблантирмади. Ахир, квартирант ўз ватанида нима бўлаётганига қизиқиши керак-да. У фронт ахборотини батафсил гапириб берди. Хабар олий қўмондонликнинг расмий ахборотидан кейин берилганди. Пауль Хенкель станциянинг номини унутган эди. Қайси дарё устидаги кўприк портлатилганини ҳам билмасди. Аммо катта дарё Туркистондаги энг катта дарё экани эсида.

Демак, тўғри. Лекин барибир бу даҳшатли янгилик Саидга ҳеч ботмади. Ишонгиси келмади. У ҳаяжонидан кўчага чопиб чиқиб, газета сотувчи дўконига қараб чопди.

Фақат «Берлинер моргенпост» бор экан. Унда сўнгги ахборот бўлмаслиги мумкин. Бўлса-чи! Саид сотувчига пул чўзар экан, эрталабки газета саҳифасига кўз югуртириб чиқди. «Шарқий фронтнинг стабиллашуви... Фельдмаршал фон Манштейн. Харьковни Германияга қайтараётибди... Стратегик мулоҳазаларга кўра Роммель Марот чизиғига чекинди... Инглиз қўшинлари Триполи ёнида катта талофат кўрмоқда...» Бу эмас. Бу эмас юлдузчадан сўнг калта текст: «Советларнинг ички томони ўт ичида...» У излаган нарса шу бўлса керак. Олий қўмондонлик ставкаси Туркистон темир йўл магистралларидаги йирик қўпорувчилик ишлари ҳақида хабар берибди. Амударёдаги кўприк портлатилган. Красноводскдан Куйбишевга бораётган нефть ортилган состав ағдариб ташланган... Текст тимқора ҳарфлар билан терилган. Сўзлари кўп бўлмаса ҳам ўзига эътиборни тортади. Эътиборни тортиш ҳам керак. Немислар фронт линияси орқасидаги аҳвол билан қизиқишади. Геббельс советлар мамлакатининг ичкариси заиф экани большевиклар давлат машинасининг тез кунда барбод бўлиши. Россиядаги очлик, эпидемия тўғрисида тўхтовсиз карнай чалинмоқда. Олтинчи армиянинг Сталинград ёнида тормор қилиниши пропаганда министрини бир оз шаштидан туширган эди. У яна гапириш қобилиятини тикламоқда. Туркистондан олинган хабар Геббельснинг сўзини қувватлайди.

Саид гангиб қолди. Ахборотга ишониш керакми ёки йўқми? Ишонгиси келмади. Майли бу тарғибот учун қилинган найранг, ўта кетган ёлғончилик, немисларнинг ўз-ўзларини алдаши бўлсин. Аммо нишонга тўғри келади. Икки группа парашютчиларнинг қаёққа учиб кетганларини Саид билади. Анварга юклатилган вазифа худди шу темир йўл кўприги эканини Саид билади. Бу энг муҳим коммуникацион участка. Яна Исломбекдан совуқ тер чиқди. Худди Саиднинг ўзи қўпорувчини қўлдан чиқариб юборди. Унинг орқадан туриб зарба беришига имконият яратди. Ишига муваффақият тилади, она юрт тупроғида юриши керак бўлган сўқмоқларни кўрсатиб берди. Исломбек ўз ватанига қарши қилинган жиноятда айбдор. У айбдор. Озғин, катта шарфга ўраниб олган кўз-ойнакли мўйсафид Саидга қараб турарди. Қаради-ю, унинг нимага туриб қолганини тушунмади. Пул тўлашга тўлади, нега газетасини олмайди? Бир йўталиб, ўзининг қараб турганлигини, вақт кетаётганини, ҳаётни эслатиб қўйди.

Саид миннатдорчилик билан бош ирғади. Газетани буклаб, газетанинг чўнтагига солди-да, Хенкеллар уйига эмас, тунги ёққан қордан нам, кенг Шонгаузер аллея бўйлаб тўғри кетди. Дуч келган кишилар ёқаларини кўтариб олган, кўча бўйлаб шимол изғиринини эсарди. Томдан эриб турган қорни учириб тушириб киши юзига уриб ачитар, Саиднинг орқасига урар, итарар, шоширар эди.

Қаёққа?

Бўшликка. Гунгурт тонг томон. Манфур шаҳарга. Совуқ уйлар, бегоналар макони Берлин кўчаларига ҳайдар эди.

Ноенбургештрассегами? Йўқ, у ерда унга нима ҳам дейишар эди. Биров мамнунлик билан илжайиб, бошқаси қўрқа-писа, яна биттаси хабардаги ўша хунук сўзларнинг ўзини ғамгин такрорлайди. Ҳеч ким рад қилмайди. Улар ҳақиқатни билмайди. Немислар нима деса улар шуни дейди.

Саидга эса фақат чин сўз, диққат керак.

Ольшер ҳақиқатни билади. Агентуранинг хабарлари унинг қўлидан ўтади, Капитаннинг олдига қандай қилиб кириш мумкин? СС бошқармасига сабабсиз кириб бўлмайди. Исломбек нима дейиши мумкин? «Тюркестштелле» бошлиғи олдига нима деб кириб боради.

Умид Надияда. Катта, ғамгин кўзли қиз. У Надия тўғрисида ўйлашни истамайди. Надиянинг ғам тўла кўзлари унинг эс-ҳушини ўғирлаган. У ўзидаги шу заифликка қарши курашиш билан овора. Надиянинг ғамгинлиги Саидга халақит беради. Фақат гоҳо у ўзини бепарво ва хотиржам сезгандек бўларди. Фақат ана шу қисқа дақиқалардагина у Надияни эсламайди, унинг кўз қарашларини пайқамайди, ўзини эркин ҳис қилади...

Эрталаб Азиз ўзининг машъум хабари билан Надияни унинг хаёлидан узоқлаштиришга ёрдам қилди. Кейин газетачи чол кўмаклашди. Кўнглидаги фикр, ташвишлар ҳам Надияни унуттирди. Надия яна қайтди. у Саидга керак. Кейинги вақтларда Надия капитаннинг секретари сифатида ҳам, инсон сифатида ҳам тез-тез керак бўлиб туради.

Муҳаббат учун ўрин йўқ. Саид буни тушунади. Ҳеч ким ундан сен севма деб гапирмаган, талаб ҳам қилмаган. Кишиларга раҳм қилма, қувонма, деб ҳеч ким айтмаган, фақат: «Сизнинг ўлишингиз мумкин эмас», деб айтилган. Полковник Белолипов шундай деган. Борди-ю, Саидни туйғулар енгиб қўйса нима бўлади?

Ўз-ўзидан маълумки, бу ҳақда шахсий манфаат қурбон қилинади. Бу ҳақ қандай жасоратнинг баён қилинмаган қонуни. Надия кўзларидаги ғамгинлик — бу шахсий. Ҳамма нарса ғамгинликдан бошланади. Буни қурбон қилиш керак.

Кўзлари ғамгин турк қизидан узоқлашиб, уни кўрмаслиги мумкин. Надиядан четлашиш мумкин. Аммо Ольшернинг секретари, «Тюркестштелле»нинг таржимонидан-чи? Ундан четлашиш мумкин эмас. Акс ҳолда Исломбек бошқарма билан алоқани йўқотади. Гауптштурмфюрернинг маҳфий ҳужжатларига бориб уланадиган ипни узиб қўяди. Ҳамма нарсани узиб ташлайди.

Секретарь қолиши керак. Надияни бўлса дилидан ўчиради.

У Шонгаузер аллеяда анча вақтгача юрди. Автобусни узоқ кутди. Автобуслар аниқ график бўйича қатнарди, бироқ Саид анчасини ўтказиб юборди. У ўз мақсадини аниқ амалга ошириш учун хотиржамроқ бўлиб олиши керак эди.

Надия эшикни очганида, Саид остонада ўзини мутлақо дадил тутиб Надияга бепарволик билан қараб турарди. Маъюс кўзлар у ўйлаганча кучли эмас эди. Надия нозиккина бўлиб, бахтсиз, эски жун рўмолга ўранган ҳолда рўпарасида турарди.

Саид шинелини ечди.

— Хонам бугун совуқ, — деди елкасини қисиб Надия.

Саид жавоб бермади. Нега жавоб бермаганини ўзи ҳам билмасди. Атрофидаги ҳамма нарсага бефарқ қараганлигини ёки унинг сўзларига жавоб беришни истамаганлигини билдириш учун шундай қилган бўлса керак.

Шинелини илиб қўйди. Ғира-шира хонага кирди. Булутли қиш кунида уйга ёруғ тушмасди — деразалар жуда кичкина эди, бундан ташқари, деразаларга осиб қўйилган дарпардалар хира ёруғни бадтар хиралаштирарди. Саид ўтиб сўрича ўтирди-да, индамай-нетмай чека бошлади.

Надия йўлакда хона эшиги олдида ҳамон жун рўмолига ўралганича Исломбекка қараб турарди. Кўзлари энди маъюс эмас, фақат ажаблангандек, аламзадалик хафақонлик билан унга тикилган эди.

— Мен иш билан келдим, — ўзининг келиш сабабини тушунтирди, — бошқармага телефон қилсам, навбатчиликдан сўнг уйда дам олаётганингизни айтишди.

Надия Исломбекка тикилганича хонага кирди. Ўтмишдан, кимнингдир тақдиридан эсдалик бўлиб юз йилларча ёқилмай турган совуқ каминга суянди. Жун рўмолига яна маҳкамроқ ўралди. Саиднинг яна нимадир дейишини кутди.

— Мен капитанни кўришим керак эди...

— У бошқармада йўқ эканми? — ясамаликни сезиб сўради Надия.

— Билмадим...

— Нима, билиб беришим керакми?

— Йўқ.

— Сиз Гауптштурмфюрер олдига бемалол киришингиз мумкин эди. У сизни кутмоқда.

Саид пухта ўйлаган режасини унутиб қўйди-да, Надия томон интилди. Қизарди.

— Нима учун?

— Капитан сизга Гиммлернинг ташаккурини топширмоқчи. Балки мукофот ҳам.

Надия нафратомуз илжайди. Бу ҳилда кимдан кам, балки биринчи марта шундай илжайишидир. Шунинг учун ҳам у ўз нафратини яшира олмади.

— Ёлғондир — иккиланиб сўради Саид.

— Нима, радио эшитдингизми?

Саид барига тушунди. Фронт орқасидаги ҳодисалар Саид туфайли юз берган, деб ўйлабди Надия. Албатта, бу унинг шахсий фикри эмас, Ольшернинг фикри, Ольшер эса оператив радиогруппа маълумотларидан фойдаланган Гундтнинг одамлари қойиллатибди. Анвар қойиллатибди. Минг лаънат!

Саид бошини қуйи солди. Чаккаларини қўллари билан қаттиқ сиқди. Овозсиз ингради.

— Нега севинмайсиз? — ташвишланиб сўради Надия.

Исломбек унинг саволини эшитмади. Ҳеч нарсани эшитмади. Эшитишни ҳам хоҳламас эди.

Надия ўша бирга ўтказган ажойиб кечалари каби яқин келиб, унинг қалин қора сочларига бармоқларини ботирди. У Саиднинг қайғусини тушуниб жим бўлиб қолди.

— Бундай бўлишини истамаган эдингизми?

Иқрор бўлишга унинг ҳаққи йўқ эди. Ҳеч кимга. Аммо иқрор бўлди.

— Шундай.

Надияга бу етарли эмас эди.

— Онангизга ачинасизми?

— Йўқ.

Надия энгашиб унинг сочидан ўпди.

Негадир унинг хатти-ҳаракатлари, сўзлари тўғрисида ўйлаб ҳам кўрмади. Надия сир тутилган нарсалар тўғрисида сўради. Энди бу сирлар очиқ. Албатта, таржимоннинг сўзларини бошқа маънода тушунибман, ёки умуман тушунмабман деб чап бериб қутилиш ҳам мумкин.

Аммо Саид бирор йўл изламади. Айтган гапларидан воз кечмоқчи ҳам эмас. У умуман оқибат тўғрисида ўйлаётгани йўқ, Бирор кор-ҳол хаёлига ҳам келмади.

У Надиянинг қўлини тутди. Совуқ кафтини юзига босди. Шу алфозда у ўзини осойишта сезди. Надия унга яқинроқ, тушунарлироқ бўлиб туюлди.

— Сен радио хабарига ишонасанми?

— Билмадим. — Надия тўғри жавоб қилмади. — Бўлимда ҳамма хурсанд. Ольшер ўзини ғолиб ҳис қилмоқда.

— Демак, тўғри...

Бир неча ниҳоятда оғир дақиқалар. Унга бардош бермоқ керак. Бошга тушган мағлубиятга кўникиш керак. Ҳа, бу унинг бошига тушган мағлубият эди. Бу шунчаки тасодифий зарба эмас. Душман билан олишувда енгилиш бу. Душман ақллироқ, ҳийлакорроқ, узоқни кўрабиладиганроқ бўлиб чиқди. Ольшер енгди. Гундт енгди. Итбоқар Брехт енгди. Энди Исломбекни эзиб ташлаш уларга ҳеч гап эмас. Комитет инструктори совет контрразведкасига пароль берган эди. Анвардан шифрсигнал келса бас — уни отиб ташлашади. Шу сигнални, ўлимни кутиш керакми?

Ёки қочиш керак...

Ёки аввалги йўлдан бориш керак. Муваффақиятсизликка кўникиш керак. Қўрқинч, шубҳани яшириш керак. Яна бошдан бошлаш керак. Ҳамма Анварга ўхшаган эмас-ку, ҳақиқий виждонли кишилар ҳам бордир.

— Мен сизга яна кераклманми?

Надия нима деяпти? Севги, меҳр-муҳаббат кутаяпти ундан. Ундан илиқ муносабат кутаяпти, сўрамоқда.

Саид бошини кўтарди. Надиянинг кўзларида ўзи учун ҳам, Исломбек учун ҳам ёт бўлган дадил учқунлар порлар. «У ўзгача бўлиб қолди, — ўйлади Саид, — Ольшернинг бу секретари нима хоҳишини билиш ҳам қийин». Надияни ҳозир ҳис-туйғу, Саид унга инъом қилмоқчи бўлаётгани меҳр банд қилаётгани йўқ, албатта. Саид ўзидан уялди. Одамлар ҳақида. Надия тўғрисида мулоҳаза юритишда қанчалик содда бу Саид.

Давом эттириш керак. Келган йўлидан яна олдинга, ҳеч нарсага қарамай олдинга юриши керак.

Надияга қараб бош ирғиди. Надиянинг совуқ бармоқларини юзига каттиқроқ босди.

— Кечаси Ольшер ҳузурида муҳим кенгаш бўлади.

Надия нафасини ростлади. У ҳаяжонланмоқда шекилли, — жилдида свастика ва бош суяк расми солинган папка ичида яширинган сирни ошкор қилиш оғир эди: кимки сирни ошкор қилишса, унга ўлим жазоси берилади деб Надияни огоҳлантиргандар. Капитан керакли кишиларга хабар беришни топшираётганида оғзи бўшлик учун бериладиган даҳшатли жазони яна эслатди. Нафасини ростлаб олгач, яна таъкидлади:

— Муҳим.., жуда муҳим кенгаш...

Саид ўз қизиқишини билдирмаслиги, ҳеч қачон билдирмаслиги керак. Лекин бундай пайтда ўзингни тута олармидинг?

— Натижасини била оламанми?

— Барча протоколни гауптштурмфюрернинг секретари кўчиради, — деб жавоб қилди Надия.

Ўз хоҳишини тушунтиришга тўғри келди.

— Эҳтимол, менинг тўғримда, ўша диверсия тўғрисида гап бўлар...

— Эҳтимол. Надия унинг изоҳига ишонмади, албатта. Бу изоҳларнинг кераги ҳам йўқ. Унинг бир қилиғи Надияга алам қилар эди: Исломбек аввалгидек ундан хавотирда эди. Севарди-ю, хавотирланарди.

(Давоми бор)

ПЕШҚАДАМ ЎЗГАРДИ

Футбол

Москванинг «Динамо» командаси Олмаотанинг «Қайрат» футболчилари устидан 4:0 ҳисобида ғалаба қозониб, очколар сони жиҳатидан киевликлардан ўзиб кетди. Москваликлар бу ғалабадан сўнг турнир пешқадами бўлиб олдилар. «Динамо» (Тбилиси) ва «Шахтёр» (Донецк) мусобақасида ўйин тугашига икки минут қолганда Лобановский киритган тўп кончиларнинг ғалабасини таъминлади. Ҳисоб — 1:2. Москвада «Локомотив»га қарши ўйнаган «Нефтяник» 5:0 ҳисобида йирик ғалабани қўлга киритди. Бу учрашувда Банишевский учта тўп урди. «Крилья Советов» ва «Динамо» (Минск) ўйинида ҳисоб очилмади. «Зенит» ўз майдонида Марказий Армия спорт клуби командасидан 0:1 ҳисобида енгилди. «Торпедо» (Москва) Арарат» билан бўлган учрашувнинг биринчи бўлимида ўз дарвозасидан учта тўп ўтказиб юборди. Лекин танаффусдан сўнг москваликлар рақиб дарвозасичи тўрт марта аниқ нишонга олиб, 4:3 ҳисобида ғалаба қозондилар. Шуни ҳам айтиш керакки, «Торпедо» иккинчи таймда ўн киши бўлиб ўйнади (торпедочи Андреюк судьяни ҳақорат қилгани учун майдондан чиқариб юборилган эди).

«СВЕРДЛОВЧИ»НИНГ ШИОРИ — ФАҚАТ ҒАЛАБА!»

Областимиздан «Б» классида қатнашаётган Свердлов номли колхоз футболчилари мамлакат биринчилиги мусобақаларини зўр маҳорат билан ўтказмоқдалар. Улар яна бир ғалабани қўлга киритдилар: Нурек шаҳрида «Вахш» командасини 2:0 ҳисобида енгдилар. Ҳозир «Свердловчи» 27 очко билан турнирда пешқадамлик қилмоқда.

СЎЗСИЗ СУРАТ.

— Юрак ютганми бу йигит, терак бўйи жойдан ташлаяпти-я...

— Ие, ўзимизнинг Юлдузхон экан-ку...

— Мудиримиз анавининг олдида намунча парвона бўлиб қолдилар?

— Дафтарга икки оғиз мақтов сўзи ёздириб олмоқчига ўхшайдилар.

А. Ҳолиқов чизган расмлар.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
(3-канал)

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси.** 18.00 — **Телевизион янгиликлар** 18.20 — **Кинофильмлар** (болалар учун). 18.40 — **Телефильм.** 19.55 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.00 — **Область театрлари фестивали.** И. Султон. **Номаълум киши** (Каттақўрғон драм театрининг спектакли).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
(5-канал)

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси.** 18.00 — **Математика.** Бурчакларнинг умумий кўриниши. 18.35 — **Физика.** Электрониканинг асосий масалалари.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.45 — **Қувноқ шаҳарча** (болалар учун). 20.20 — **Вера Баева куйлайди** (Свердловдан олиб кўрсатилади). 21.00 — **Телевизион янгиликлар.** 21.20 — **Нейссе — дўстлик чегараси.** (Телевизион ҳужжатли фильм). 21.50 — **Автомобиль заводи қурилиши бошланади** (Куйбишевдан олиб кўрсатилади). 22.10 — **Цирк куни.** 23.30 — **Телевизион янгиликлар.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
(9-канал)

17.00 дан — ОЛМАОТА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 19.30 — **Эшиттиришлар программаси.** 19.35 — **Комсомолдан ўрнак ол** (болалар учун). 20.00 — **Чўлдаги шаҳар.** (кинофильм).

Рус тилида: 20.00 — **Бизнинг Рильский** (ҳужжатли фильм). 20.40 — **Денгиз узра қўшиқ.** 21.30 — **Ёшлик билан яна бир бор учрашув** (телеспектакль).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ўтмиш билан учрашув — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб 11, кундуз соат 1 ва 3 да).

Андрес Лапетеусга нима бўлди? НАВОИЙ номли, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Килиманжаро қори — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Бегона ҳужжат билан — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Катта, кинопрограмма «Экран кулади» — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6-15, 9-15).

ЁЗГИ БИНОДА
(кеч соат 8.45 ва 10 яримда бошланади)

Килиманджаро қори — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ўтмиш билан учрашув — «ХИВА».

26-чиси отилмасин — «ВАТАН».

Бегона ҳужжат билан — ТЕЛЬМАН номли.

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ НОМЛИ БОҒДА

1 июлгача

Наманган шаҳридаги А. С. Пушкин номли маданият ва истироҳат боғи дорбозлар коллективининг

КАТТА ДОР ЎЙИНЛАРИ

«Ўзэнергосбыт»

электрдан фойдаланганлик учун счёт ёзиш ўзларига топширилган кишиларга таклиф қиладики,

электр учун

ҳар ойнинг 1 кунидан 11 кунигача счёт ёзиб, тегишли пулни Госбанкнинг кирим омонат кассаларига тўласинлар.

Ўтган вақт учун

қарзлари бўлган

абонентлар уни дарҳол тўлашлари лозим.

Счётлар ўз вақтида тўланмаса, электр огоҳ қилинмасдан узиб қўйилади.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Совети ижроия комитети Ўрта Чирчиқ район санитария даволаш бирлашмасининг бош педиатори, область Советининг депутати

Мизифа РАҲИМОВАнинг

фожиали ҳалок бўлганлигини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳуманинг оиласига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01896
Индекс 64970
А. 1688.